

III. A csendőr-kerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttattak el:

A m. kir. I. számú csendőr-kerületnél.

Nagy István örmester (egy rablógyilkos kézrekerítéseért).

Biró Ferencz örmester (rablók kézrekerítéseért).

András József cz. örmester (betörő tolvajok elfogásáért).

Nagy Domokos csendőr (betörő tolvajok elfogásáért).

Józsai István örsvezető (rablógyilkosok gyors kiderítése- és elfogásáért).

Vlár Mihály örsvezető (egy orgyilkos gyors kiderítése- és elfogásáért).

Fazekas István csendőr (gyilkosok kiderítése- és elfogásáért).

Nösner Vilmos örsvezető (lótolvajbanda leleplezése és tagjainak kézrekerítéséért).

Wilhelm István csendőr (lótolvajok kézrekerítéséért).

Izsák Márton csendőr (egy évek óta garázdálkodott tolvajszövetkezet tíz tagjának kézrekerítéseért).

Szabó Sámuel csendőr (egy rejtélyes orgyilkosság tettesének kiderítése- és elfogásáért).

Tóth Imre örsvezető (orgyilkosok kinyomozása- és elfogásáért).

Simon Mihály örsvezető és *Bors Adám* csendőr (egy postarablás melletti gyilkosság 4 tettesének gyors kiderítése- és elfogásáért).

Szász Ferencz örsvezető (hamispénzkészítők kipuhatolása- és elfogásáért).

Müller János örsvezető, valamint *Marosán Simon*, *Gál Mózes* és *Berzán Dániel* csendőrök (tűzvész alkalmával tanúsított önfeláldozó magatartásukért).

Klein Gyula csendőr (tűzvész alkalmával életmentés és egy rablógyilkosság tetteseinek kézrekerítéséért).

Neuner Mihály és *Bartolomeusz Ferdinand* csendőrök (ökörlopás tetteseinek kézrekerítéseért).

Richter Antal örsvezető (két veszélyes tolvaj kézrekerítéseért).

Godor Lőrincz örsvezető (vízáradás veszélyéből két egyén kimentéseért).

Kaufmesz Mihály cz. örmester és *Bakos Sándor* csendőr (gyilkosok kiderítése és elfogásáért).

Konya Sámuel csendőr (gyilkosság tetteseinek kiderítése- és elfogásáért).

Koronkai Gyula csendőr (vízáradáskor tanúsított önfeláldozó buzgóságért).

A m. kir. II. számú csendőr-kerületnél.

Eisel József és *Kövér István* cz. örmesterek (vízáradás alkalmával tanúsított buzgó és kitartó szolgálatért).

Kurucz Miklós és *Molnár Antal* csendőrök (közbiztonsági szolgálatban tanúsított ügybuzgalom- és eredményes működésért).

Major Dániel örsvezető (egy rejtélyes gyilkosság kiderítése- s a tettesek kézrekerítéséért),

A m. kir. III. számú csendőr-kerületnél.

Opris Gergely örmester, *Orbán Sándor*, *Tóth Dezső* örsvezetők, *Ferenczi József*, *Müller Nándor*, *Postás Károly*, *Luzás Demeter*, *Mangra Pál*, *Albert Dávid*, *Buzás István* és *Cseke István* csendőrök (fegyveres rablók kézrekerítése körül észszerűen és fáradhatlan kitartással folytatott nyomozásért).

Neszmirák Gyula örmester (4 lopott ló megkerítése és a tettesek letartóztatásáért).

Csák Ferencz és *Konya Károly* csendőrök (tűzvész alkalmával segélynyújtásért).

Rácz József és *Tóth József* csendőrök (egy életfogytig elítélt, megszökött fegyencnek kitartó nyomozás utáni letartóztatásáért).

Kassay István és *Mihályfalvi Ignác* cz. örmes-

terek, valamint *Gantner* Gáspár és *Csizmadia* Péter örsvezetők (vízáradás alkalmával tanusított önfeláldozó szolgálatért).

Bene Elek cz. örmester és *Mánai* László csendőr (gyilkosok kinyomozása s letartóztatásáért).

Várhelyi Márton örmester (egy gyilkos elfogásáért).

Böszörményi Barnabás Miklós cz. örsvezető (tűzesetnél tanusított magatartásért).

A m. kir. IV. számú csendőr-kerületnél.

Kramarik Ferencz és *Nagy* Elek csendőrök (tűzvész elfojtásánál tanusított fáradhatlan tevékenységükért).

Huszár Kristóf cz. örmester, *Nagy* Sándor örsvezető, *Csipkó* Mihály örsvezető, *Bokor* György cz. örsvezető, *Vona* József örmester, *Mucsi* István örmester és *Földes* Samu örsvezető (csendőrségi szolgálatra jelentkezők gyűjtése körül kifejtett buzgó és eredményes eljárásért).

Hoffmann Dénes csendőr (megszökött fegyenczek letartóztatásáért).

Szapor Sándor és *Kassimir* József csendőrök (tűzvész elfojtásánál kifejtett működésért).

Plaveczi Árnin örsvezető és *Erdélyi* József csendőr (egy hirhedt lótolvajnak 10 napi nyomozás után letartóztatásáért).

Mislei György csendőr (a közbiztonsági szolgálatban eredményes tevékenységért).

Glancz Rudolf csendőr (szökött fegyenczek kinyomozása és letartóztatásáért).

A m. kir. V. számú csendőrkerületnél.

Módy János cz. örmester (5 gyújtgatás és több betöréses lopás tetteseinek kiderítése).

Mátyás Péter örsvezető (tűzvész alkalmával tanusított eljárásért).

Schwarcz Dávid, *Orbán* András, *Polácsek* Pál, *Petro* István, *Müller* Lajos és *Brazinyák* György

csendőrök (ellenszegülő néptömegnek fegyverhasználat nélküli szétozlatása és az izgatók letartóztatásáért).

Béder Mózes örsvezető (egy az úton megdermedten talált egyént a községbe beszállított, s buzgó ápolással újból magához térítvén, őt a valószínű haláltól megmentette).

Jezsovits Pál csendőr (egy asszonynak a vízbe-fulástól megmentéseért).

Bruss János örsvezető (tűzvészből két gyermek kimentéseért).

Dcák Sándor örsvezető (egy ellenszegülő népcsoportnak fegyverhasználat nélküli szétozlatásáért).

A m. kir. VI. számú csendőrkerületnél.

Csuka János csendőr (orvvadászok által löfegyverrel történt megtámadtatáskor tanusított bátor és elszánt magaviseletért).

Nagy Sándor és *Illés* Gyula csendőrök (tűzvész alkalmával egy gyermeknek az égőházból megmentéseért).

Reider Lénárd és *Márton* István örmesterek (hosszas csendőrségi szolgálat alatti eredményes működésükért).

IV. A csendőrkerületi parancsnokság által nyilvánosan megdicsértettek.

A m. kir. I. számú csendőrkerületnél.

Papp Pál cz. örmester (egy rablógyilkosság tette-seinek kiderítése és kézrekerítéseért).

Kovács Lajos és *Szabadi* Péter csendőrök (egy rablógyilkos kinyomozásáért).

Rusz Péter csendőr (egy megszökött közártalmú egyén letartóztatásáért).

László László és *Grancsea* János csendőrök (egy or-

gyilkosság tettesének kiderítésében eredményes közreműködésért).

Rettegi László és *Stroja* Tódor csendőrök (rablógyilkosok kiderítése és letartóztatásáért).

Rosenauer János csendőr (lótolvajbanda tagjainak kézrekerítéseért).

Kalló János csendőr (egy orgyilkos kinyomozása és elfogásáért).

Mihály Dénes örsvezető és *Gergely* Sándor csendőr (egy veszélyes szökött fegyencz kézrekerítéseért).

Szöcs János örsvezető és *Vajda* Elek csendőr (egy emberölés és egy betöréses lopás tettesének kinyomozása és elfogásáért).

Szengeorzsán Leo és *Bálint* Pál csendőrök (egy tűzveszéllynél kifejtett tevékenységért).

Komán Péter, *Papp* Káandin és *Böjte* Mihály csendőrök (egy orgyilkosság tettesének kiderítése és elfogásáért).

Fehér Sándor örsvezető, *Reinert* János és *Kovács* Elek csendőrök (vizáradáskor 4 életveszélybe jutott egyén megmentéseért).

Schnorer Károly örmester és *Konya* Sámuel csendőr (vizáradáskor 3 életveszélybe jutott egyén kimentéseért).

Párizser Mihály és *László* László csendőrök (egy az erdőben félig megfagyott állapotban talált egyének életrehozása és biztonságba helyezéseért).

Ribnyicz Mihály és *Lőrinczi* Ferencz csendőrök (egy cigányrablóbandának kézrekerítése és elfogásáért).

Neuber Ferencz csendőr (egy félig megfagyott állapotban az országúton talált nőnek életrehozása és biztonságba helyezéseért).

Tök Mihály és *Szabados* János csendőrök (árvizveszélyben vagyonmentésért).

Boné András örsvezető, *Dobay* Sándor, *Soó* Domokos és *Wagner* Márton csendőrök (vizáradáskor kifejtett tevékenységért).

Belgyán György csendőr (rablógyilkosság tettesének kézrekerítésekor teljesített szolgálatért).

Fodor Albert és *Jávorszky* Ferencz csendőrök (egy gyilkosság tettesének kiderítése és elfogásakor teljesített szolgálatért).

Csuka Mátyás, *Gibád* András, *Imre* István, *Angi* István és *Zsidó* Gábor csendőrök (egy fegyverhasználattal levert ellenszegülés alkalmával tanúsított erélyes és bátor magatartásért).

Nagy Zsigmond csendőr (egy a vízbefulás veszélyében forgott egyén megmentéseért).

Pauer Frigyes örsvezető, *Flinta* János és *Deutschländer* Hugó csendőrök (egy gyilkosság kiderítése és a tettes kézrekerítéseért.)

Nagy József I. csendőr (egy gyilkosság tettesének kinyomozása és letartóztatásáért).

A m. kir. II. számú csendőr-kerületnél.

Tomalik János és *Bartók* János cz. örmesterek, *Bulfán* Gábor, *Podhaczky* Mihály, *Mattosch* Béla, *Czipoth* István, *Wunschel* Fülöp, *Vancsa* Miklós és *László* István örsvezetők, *Bo nár* Jakab, *Hegyi* Gergely, *Czencz* Sándor, *Pesko* István, *Domsichs* Simon, *Feldusz* István, *Zsorsz* János, *Szakács* György, *Kacsó* István, *Klug* Olivér, *Blum* János és *Lovács* István csendőrök. Mindannyian a Temes megye területén pusztított vizáradások alkalmával a személy- és vagyonbiztonság fenntartása körül teljesített buzgó és kitartó szolgálatért.

A m. kir. III. számú csendőr-kerületnél.

Vitalis Márton cz. örmester és *Györfi* Lajos csendőr (betöréses lopás tettesének kiderítése és kézrekerítéseért),

Bene Elek és *Wagner* Alfred czímz. örmesterek, *G. Nagy* István, *Kovács* József és *Szabó* György örsvezetők, *Buzás* István, *Farkas* Lajos, *Alexy* János, *Bugyiska* György, *Juny* Lajos, *Kis* György, *Székely*

Lehel, G. Patolcs János, Csák Ferencz, Kovács János, Molnár Ferencz, Odor Sándor, Dudás János, Kovács István, Nánai László, Porumb Kosztán és Abner Sámuel csendőrök (mindannyian fegyveres rablók kézrekerítésénél teljesített szolgálatukért).

Károlyi István, Hajdu Károly, Kis Mózes. Pál József, Tanai Pál, Vind Alajos, Tóth Bálint, Pintér István, Sándor László, Mártha Ferencz, Kenderes István, Unyi Antal, Komlói József és Horváth János csendőrök (vízáradásnál teljesített önfeláldozó szolgálatukért).

Szentkirályi László örsvezető, Nagy K. János és Ládi Vincze csendőrök (a közbiztonsági szolgálat terén elért eredményekért).

Vitalis Márton cz. őrmester, Löwinger Miksa, Szívós István, Györfi Lajos és Czibere István csendőrök (árvízveszélynél teljesített szolgálatért),

Leidolf Ede cz. őrmester, Csák Ferencz örsvezető. Bere Ignátz és Grünfeld Jenő csendőrök (4 közártalmú csavargó letartoztatásánál teljesített kiváló szolgálatért.)

Kondor Ferencz csendőr (egy gyilkos kézrekerítéseért).

Nagy István cz. örsvezető és Hoffmann Kristóf csendőr (egy lopás tettesének kitartó nyomozás után kézrekerítéseért).

A m. kir. IV. számú csendőr-kerületnél.

Deim Lajos őrmester, Vilmányi József örsvezető, Marczin Mihály és Kovács Béla András csendőrök (tűzvésznel teljesített fáradhatlan és erélyes eljárásért).

Roszinecz Márton őrmester és Csepreghy János örsvezető (egy rablógyilkosság tetteseinek kézrekerítésénél tanúsított észszerű és kitartó nyomozásért).

Galli Pál és Tomcskó József csendőrök (egy embernek a megfagyástól megmentéséért).

Valachovits Antal és Hartmann György csendőrök (tűzvésznel tanúsított magaviseletért).

Zoltáni Sándor cz. őrmester, Mitley György, Papp István, Groszman Vilmos, Klein Tóbiás, Frank Károly csendőrök és Sebő Barnabás próbacsendő (lótolvajok kipuhatólásánál teljesített körültekintő, sikeres, de fáradságos szolgálatukért).

Valló István őrmester (az altiszti tanonczok oktatásában kifejtett eredményes működésért).

A m. kir. V. számú csendőr-kerületnél.

Oswald Lajos örsvezető, Maka Vazul, Lógin János és Javor János csendőrök (észszerű és fáradhatlan nyomozással több lopás és betörés 43 tettesét rövid idő alatt kiderítették és letartóztatták).

Füchsel József cz. őrmester és Szák Miklós csendőr (egy hírhedt ruhatolvajt kinyomoztak s letartóztattak).

Herbert András cz. őrmester (tűzvésznel tanúsított magatartásáért).

Szabó József csendőr és Krnács György segédleti honvéd (a salgótarjáni levélhordót egy hófúvatban félig megfagyva találván, őt a községbe vitték, biztonságba helyezték s ez által a valószínű haláltól megmentették).

Knapko András csendőr és Ujvári Ferencz segédleti honvéd (tapintatos és erélyes nyomozással rövid idő alatt több betörő tolvajt kézrekerítették).

Bozsik János csendőr és Szilvási István segédleti honvéd (egy éjszakának idején hóval fedett árokba esett ipoly-nyitrai lakost veszélyes helyzetéből kiementettek).

Popovics Pál őrmester, Polacsek Pál, Ikacsik János, Gápa Antal és Kvassay Istók János csendőrök (tűzvésznel az oltásban fáradhatlan közreműködésért és a teljes rend fenntartásáért).

Knapko András csendőr (járőrvezetőjével együtt, egy 40 főből álló felfegyverkezett ellenszegülő tömeget fegyverhasználat nélkül, a szabályok helyes alkalmazása mellett szétoszlásra bírta).

A m. kir. VI. számú csendőr-kerületnél.

Szolák Imre őrsvezető és *Füry* János csendőr (a közbiztonsági szolgálatban felmutatott eredményekért).

Borsányi István cz. őrmester (a csendőr legénységi létszám kiegészítése körül tanúsított buzgóságért).

Lévay Gábor őrsvezető és *Kőszegi* Ferencz segédleti honvéd (60 órai nyomozással egy tolvajbanda 5 tagjának kipuhatolásáért).

Németh István őrsvezető (gyujtogatók kézrekerítéséért).

Palásti János őrsvezető (egy postasikkasztót fárasztó üldözés után letartóztatott).

Schwarczmann Ádám őrsvezető és *Krasiczky* József csendőr (egy szökött fegyenczet és több betörő tolvajt fárasztó nyomozás után letartóztatott).

Flamm Bertalan cz. őrmester, *Roch* Károly őrsvezető *Tóth* Lajos és *Horváth* János csendőrök (több rendbeli betöréses lopás tetteseit hosszú és fárasztó nyomozás után letartóztatottak).

Császári királyi csendőrség.

Főfelügyelő :

Gieslingeni **Giesl Henrik** báró altábornagy.

1. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Bécs.

Parancsnok : Otthausi *Uhle* Eduard, alezredes.

Osztagparancsnokságok : 1. Bécs, 2. Bécs, 3. Krems, 4. St.-Pölten, 5. Bécs-Ujhely.

2. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Prága.

Par.: *Dürr* Frigyes, ezredes ; helyettese : neustammi *Deitenhofen* Adolf alezredes.

Osztagpar.: 1. Prága, 2. Leitmeritz, 3. Budweis, 4. Jičín, 5. Pilsen, 6. Csaszlau, 7. Eger, 8. Cseh-Laipa, 9. Königrätz, 10. Chrudim, 11. Tábor, 12. Pisek, 13. Komotau, 14. Prága.

3. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Innsbruck.

Par.: Friedlsbergi *Kraus* Antal, ezredes.

Osztagpar.: 1. Innsbruck, 2. Trient, 3. Roveredo, 4. Bozen, 5. Bregenz, 6. Bruneck.

4. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Brünn.

Par. : *Gullina* Antal, alezredes.Oszt.-par. : 1. Brünn, 2. Olmütz, 3. Neutitschein,
4. Magyar-Hradisch, 5. Iglau.

5. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Lemberg.

Par. : *Lovag Appel* Sándor ezredes; helyett. : *Schönborn* Rezső őrnagy; másod-törzstiszt: *Rduch* Ferencz százados.Oszt.-par. : 1. Lemberg, 2. Tarnopol, 3. Rzeszów,
4. Krakkó, 5. Stanislau, 6. Zaleszczyki, 7. Bródy,
8. Stryj, 9. Sanok, 10. Przemysl, 11. Tarnow,
12. Uj-Sandec, 13. Wadowice, 14. Kolbuszowa,
15. Brzezany.

6. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Grác.

Par. : *Gramposchich* Roman, alezredes.

Oszt.-par. : 1. Grác, 2. Feldbach, 3. Leoben, 4. Marburg.

7. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Triest.

Par. : *Marchetti* Antal, őrnagy.Oszt.-par. : 1. Triest, 2. Görz, 3. Pola; különítmény
a tengerészeti szertárnál Polában.

8. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Linz.

Par. : *Neuerer* Gottfried, őrnagy.

Oszt.-par. : 1. Linz, 2. Linz, 3. Ried.

9. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Zara.

Par. : *Grössl* Engelbert, őrnagy.Oszt.-par. : 1. Zara, 2. Spalato, 3. Cattaro, 4. Sebenico,
5. Ragusa, 6. Risano.

10. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Troppau.

Par. : *Hermann* Simon, őrnagy.

Oszt.-par. : 1. Troppau.

11. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Salzburg.

Par. : *Julienheimi Schrötter* Antal, százados.

Oszt.-par. : 1. Salzburg.

12. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Laibach.

Par. : *Smetana* János, százados.

Oszt.-par. : 1. Laibach, 2. Laibach, 3. Rudolfswerth.

13. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Czernovitz.

Par. : *Braulik* János, őrnagy.

Oszt.-par. : 1. Czernovicz, 2. Suczawa, 3. Radautz.

14. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs : Klagenfurt.

Par. : *Oppitz* Adolf, százados.

Oszt.-par. : 1. Klagenfurt, 2. Villach.

Állomány átnézet.

Országos csendő- parancs- nokság	Osztág	Járás	Őrsök	Törzstisztek			Főtisztek				Számvivők	L e g é n y s é g			
				Ezredes	Alezredes	Őrnagy	I. o.	II. o.	Főhadnagy	Hadnagy		Őrmester	Őrsvezető	Csendő	Összesen
	századosok														
1	5	18	168	1				7			1	24	117	396	537
2	14	89	551	2				16			1	100	318	1167	1585
3	5	24	130	1				7			1	28	102	444	574
4	5	31	209	1				7			1	35	124	464	623
5	15	74	273	1				19			1	84	227	1269	1580
6	4	19	125	1				6			1	22	107	399	528
7	4	11	51	1				5			1	14	56	288	359
8	3	12	73	1				4			1	14	60	196	270
9	6	13	105	—				9			1	17	113	528	659
10	1	7	47	1				1			1	9	31	104	143
11	1	4	41	—				2			1	6	27	95	127
12	3	11	62	1				3			1	14	57	203	274
13	3	8	46	1				3			1	11	46	195	252
14	2	7	46	1				2			1	10	41	158	209
Összesen	79	328	1901	3	4	6	25	9	29	29	14	389	1414	5917	7720

Cs. és kir.

csendőrség Bosznia és Hercegovinában.

(Öltözék mint a cs. kir. csendőrségnél, de sárga sima gombokkal.)

Törzs : Sarajevo.

Parancsnok : Goricai *Tomčić* János, ezredes. — Szemlész-törzstiszt : *Pavellić* Balázs őrnagy. — A portyázó csapat parancsnoka : *Cvetičanin* Emanuel őrnagy.

Szárnyparancsnokságok : Sarajevo, Travnik, Banjaluka, Bihač, D.-Tuzla, Mostar, Trebinje.

Szakaszparancsnokságok : Sarajevo, Kiseljak, Višegrad, Foča ; — Travnik, Jajce, Bugojno, Livno ; — Banjaluka, Dervent, Bosn.-Kostajnica ; — Bihač, Petrovac, Krupa ; — D.-Tuzla, Brčka, Bjelina, Vlasenica ; — Mostar, Konjica, Nevesinje ; — Trebinje, Stolac, Gačko, Bilek.

Rendszeresített állomány : 3 törzstiszt, 12 I. és II. oszt. százados, 29 főhadnagy, 4 hadnagy, 8 kezelőtiszt, 50 őrmester, 152 örsvezető, 1682 csendőr, összesen 48 tiszt, 1884 főnyi legénység.

Ehhez : .

a) Állandó karhatalmi segédlet 900 fő.

b) Pandúr-csapat és pedig : 8 serdár, 5 podserdár, 6 buljukbaša, 21 harambaša, 127 pandur.

c) Zaptia-tisztek és pedig : 1 bimbasa (őrnagy), 3 jusbaša (százados), 3 mulazim (hadnagy).

d) Portyázó csapat : 6 szárny 100–100 fővel, összesen 600 fő, ezek közt 200 csendőr és 400 önként jelentkező közös hadseregbeli katona.

7 szárny, 25 szakasz és 216 örs.

IV.

Vegyes közlemények.

A csendőr fegyverhasználati jogáról.

(A magyar kir. csendőrségi szervezeti utasítás 11. §-ának magyarázata.)

A polgárok testi épségét, sőt úgyszólván életét bízta a szolgálati utasítás a csendőr kezeire akkor, midőn őt bizonyos körülmények között fegyverének használatára feljogosította. E rendkívüli fontos jog gyakorlata azonban a csendőrre nézve nem kiváltságos szabadalomnak, hanem csak a legszigorúbb felelősség terhe mellett gyakorolható kötelességnek tekintendő. Megadják ugyan a szabályok a csendőrnek azon jogot, hogy a szolgálat érdekében szükséghez képest a legvégső eszközöket alkalmazhassa; de egyszersmind intézkednek az iránt is, hogy a netáni visszaélések megakadályozása, illetőleg megtorlása végett, e jog gyakorlata szigorúan ellenőriztessék. El van rendelve, hogy a súlyos testi sértést vagy halált okozott, sőt esetleg más fegyverhasználati esetek és azok körülményei is biróilag vizsgáltassanak meg, s az előfordult fegyverhasználat jogosnak vagy jogtalannak e vizsgálat alapján hozandó határozattal nyilváníttassék.

Kétséget nem szenved, hogy ez által a csendőr, valahányszor fegyverét használni kénytelen, fölöttébb kényes helyzetbe jut. Ha válságos körülmények között a fegyverbecsület megvédése végett az erélynek és elszántságnak döntő bizonyítékait nem tanúsítja; ha a kellő pillanatban fegyverét használni elmulasztja,

sőt magát tán épen lefegyverezni is engedi: akkor nem csupán gyáva és gyámoltalan magaviselete fogja őt megbélyegezni, hanem egyszersmind katonai kötelességének nem teljesítése miatt súlyos büntetéssel is illettetik. Viszont akkor is büntetés éri őt, ha fegyverét használta ugyan, de a fegyverhasználatot a fennforgó körülmények nem igazolják, és ehhez képest az, a legsúlyosabb beszámítás alá eső visszaélések egyikének 'ekintendő. Ha teljesen jogos eljárása higgadságot, megfontolást és törhetlen erélyt bizonyít, akkor előjáróinak elismerése, sőt az azok részéről való kitüntetés el nem maradhat; de ha vélt erélyessége tulajdonkép csak a körülmények által nem igazolt hatalmaskodásnak derül ki, úgy a felelősségre vonást soha és semmi körülmények között el nem kerülheti. Fegyverének használatával sokszor további zavarok s nagyobb bajoknak veheti elejét; de viszont a nem kellő időben és nem helyes módon alkalmazott fegyverhasználat, a polgároknak az intézmény iránti elkeserítése mellett, kiszámíthatlan káros következményeket vonhat maga után.

Ily ellentétes szempontok mellett vajjon mikép lesz elkerülhető az, hogy a csendőrt épen a legváltóságosabb körülmények között oly habozás és határozatlanság ne szállja meg, a mely minden szolgálati eredményt kétségessé tehet, és őt magát is a legnagyobb veszélybe sodorhatja? Csakis úgy, ha a csendőr jogaival és kötelességeivel tökéletesen tisztában lévén, mindenkor nélkülözhetlen higgadsága a fegyverhasználat szükségének időpontját azonnal felismeri, és a követendő helyes eljárás tekintetében semmiféle kétségei nincsenek.

A m. kir. csendőrség szervezeti utasításának 11. §-a, meghatározza azon eseteket, a melyekben a szolgálatát teljesítő csendőr fegyverét használhatja. E határozványok jól megértése és mindenkor emlékezetben tartása feltétlenül szükséges arra nézve, hogy a csendőr feladatának minden körülmények között kifogástalanul megfelelni képes legyen. Az alábbiakban

ezekre vonatkozólag néhány magyarázó megjegyzést közzéteni nem lesz tehát érdektelen.

«*A szolgálatot teljesítő csendőr fegyverének használatára mindenki ellen jogosítva van*» :*

Fegyverét e szerint csakis azon csendőr használhatja, a ki *szolgálatot teljesít*. Szolgálatot teljesítőnek a csendőr nem csupán akkor tekintetik, ha bármennemű szolgálatra teljes felszereléssel kivonúl, hanem akkor is, ha a szolgálati utasítás 33. §-ában jelzett esetekben szolgálati fellépése rögtön szükségessé válik; habár ez alkalommal csak oldalfegyverrel van is ellátva.

Mindenki ellen használhatja ekkor fegyverét, a ki olyas cselekményt követett el, vagy oly magatartást tanúsít, a mely a csendőrt fegyverhasználatra feljogosítja. Nem tesz különbséget, hogy az illető miféle rangú vagy állású, katonai vagy polgári egyén. De viszont azt sem szabad feledni, hogy a csendőr fegyverét *senki* ellen, még a legalsóbb társadalmi osztályba tartozó egyén, sőt büntettesek ellen sem használhatja, ha ezek arra okot nem szolgáltatnak és a fegyver használhatására nézve az alább elsorolandó körülmények fenn nem forognak.

«1. a ki a csendőrt erőszakosan megsérti vagy őt támadással veszélyesen fenyegeti ;»

Erőszakos megsértés alatt erőszakos kézrátevés, vagyis tetteges bántalmazás értendő; történjék ez fegyverrel, valamely sértő eszközzel, vagy bár csak puszta kézzel is. Az ily természetű erőszakos megsértés a csendőr által fegyverhasználattal torlandó meg.

A szóbeli megsértés — legyen az bár a legdurvább káromlás vagy szidalmazás — nem képezvén erőszakos megsértést, nem jogosítja fel a csendőrt fegyverének használatára.

Ha valaki a csendőr *megettámadását*, jóllehet szí-

* A dült betűkkel szedett rész a csendőrs. szerv. ut. 11. §-ának szó szerinti szövege.

dalmak között, de csupán szóval emlegeti; sőt még ha lármával távolabbról a csendőr felé közeledik is, de kezében semmiféle sértő eszköz nincsen: ellene fegyverhasználatnak még azért nincs helye, miután a puszta szó vagy láрма, vagy a távolabbról közeledés másokra, illetőleg a csendőrré nézve veszélylyel egybekötve nincs.

Ellenben a *támadással veszélyesen fenyegetőzik* az, a ki a csendőr felé közelítvén, arra bármiféle ütő vagy sértő eszközt (bot, dorong, vasvilla, balta stb.) fölemel; vagy a ki a csendőr felé fordulva, reá bármennemű löfegyvert nyilván lövési szándékkal irányozni készül. Az ily veszélyes fenyegető ellen — előzetes figyelmeztetés után — a csendőr fegyverét habozás nélkül használja s ez által tetteges megettámadtatásának elejét veszi.

Erőszakosan megsérti a csendőrt *például* azon egyén, a ki a járőr által letartóztatva, azt megrohanja, a csendőrt ruhájánál fogva vagy lefegyverezési szándékkal megragadja. Az ily egyén ellen, ha a figyelmeztetésre nem hallgat, fegyver használendő. — A veszélyes támadással fenyegetésre példa lehet azon gyanús egyén, a kit a járőr szabadban tartóztat le, épen akkor, midőn az mezei munkával foglalkozik, és a helyett, hogy a járőr felszólításának engedne — arra felemelt kaszával vagy kapával rárohan. Veszélyes fenyegetésének kivitelében fegyverhasználat által lesz megakadályozandó.

«2. ha a tetten ért gonosztévő vagy alapos gyanúval terhelt egyén felfegyverkezve lévén, az előzetes felszólítás daczára magát önként meg nem adja, vagy esetleg védett helyzetéből előjönni vonakodik :»

E pont alapján a fegyver *gonosztévők* ellen használható, a milyenek a gyilkosok, rablók, gyújtogatók, fegyveres utonállók, a kik a lakosságot rettegésben tartják, az egész vidék által ismerteknek vagy a bíróság őket ilyenekül körözi.

Tettenért-nek az ily gonosztévő akkor tekintetik, ha a bűncselekmény véghezvitele közben vagy annak

megtörténte után azonnal oly körülmények között találhatik, hogy nem lehet kétség arra nézve, miszerint a bűncselekményt valóban ő követte el.

Használható a fegyver — az ezen pont alatt foglalt egyéb feltételek mellett — azon egyén ellen is, a kit gyilkosság, rablás, gyújtogatás, fegyveres útonállás *alapos gyanúja* terhel, a ki tehát tulajdonképpen nem éretett. Alapos gyanú terheli azt, a kire, mint tettesre a körülmények és viszonyok összefüggéséből a tettek oly közeli és világos vonatkozása áll elő, hogy ő (az események természetes és rendes menete szerint) majdnem teljes bizonyossággal annak elkövetőjéül tekinthető. Alapos gyanút képezhet *például*, ha egy kifogástalan hírnevű megrablott egyén és cselédje a rablás elkövetőjéül egy oly egyént határozottan megjelölnek, a kiről tett elkövetése különben is föltehető, s midőn a járőr azt letartóztatni akarja, ő felfegyverkezten magát megadni vonakodik, vagy védett helyre menekül.

Mert megjegyzendő, hogy úgy a tettenért gonosztevőnek, mind az alapos gyanúval terheltnek fölfegyverkezve kell lennie, hogy e pont alapján ellene a csendőr fegyvert használhasson.

Fölfegyverkezve pedig csak az van, a kinél «fegyver» elnevezés alatt értett támadó eszközök vannak. Ha a védett helyzetben levő csupán bottal vagy efféle ütőeszközzel lenne ellátva, úgy veszély nélkül is megközelíthető lévén, ellene a fegyverhasználat nem ezen határozvány alapján, hanem csak akkor történhetnék, midőn már magatartása erőszakos megsértésnek vagy támadással veszélyes módon fenyegetésnek lenne tekinthető.

Magát önként meg nem adja azon gonosztevő vagy gyanús egyén, a ki — bár minden erőszakoskodás nélkül — a «törvény nevében» való felszólítás dacára, a nála levő fegyvert nem teszi le; magát megbilincselni nem engedi vagy a csendőr által kijelölt útírányt követni nem akarja.

Védett helyzet lehet egy szűk, alacsony nyílású

épületben, sziklahasadékban, barlangban stb., vagy általában oly rejtekhelyen, a melyet a megtámadtatás, lefegyverzés veszélye nélkül megközelíteni nem lehet, míg maga a rejtőző gonosztevő a támadás veszélyének kitéve nincs. Az ily védett helyzetben levő s a hozzá intézett felszólításnak nem engedő fegyveres gonosztevő tehát az előjövételre az erre alkalmas fegyver által kényszerítendő, esetleg harc-képtelenné teendő.

«3. a ki figyelmeztető utasításainak — öt szolgálata teljesítésében meggátolandó — tettelesen ellenszegül ;»

Vonatkozik e határozvány az oly egyénekre, a kik a csendőrt meg nem támadják és tettelesen nem bántalmazták ugyan; de a végett, hogy őt valamely szolgálat keresztülvitelében megakadályozzák — neki nemcsak pusztá szóval, hanem tényleg ellene szegülnek.

Példa: A járőrnek akár házmotozás, letartóztatás, akár más szolgálati teendő végett egy házba kell bemennie. Az utca ajtót zárva találja, és a «törvény nevében» való felszólítás dacára sem nyitattik meg. Ekkor a járőr az ajtón erőszakkal behatol, de a gazda az ajtón belül útját elállja. Ha most ismételt felszólítás dacára sem engedne tért a járőrnek, fegyver- (szurony) használat által kellene őt arra kényszeríteni.

«4. A ki mint veszélyes gonosztévő a csendőrség által elfogatik vagy őrizete alá adatik, és bár erőszakos ellenállás nélkül, de a megállításra célzó fenyegető rákiáltás dacára elfut — ha visszatartóztatására más mód nem létezik.

Csak *veszélyes gonosztévő* ellen használható a fegyver e határozvány alapján, s még az ellen is csak akkor, «ha visszatartóztatására más mód nem létezik.» Kevésbé súlyos váddal terhelt büntettek, ha a csendőr őrizete alól megszökni igyekeznek is, e határozvány alá nem esnek; vagyis velük szemben a csendőr fegyverének használatára feljogosítva nincs.

Ha a járőr által önállóan letartóztatott vagy neki megörzés, illetőleg továbbítás végett átadott *veszélyes gonosztévő* megfutamodik, a járőr «a törvény nevében, állj»-t kiált, utána fut, s őt elfogni igyekezik. Ha a futamodó által vett irányban emberek volnának, ezekre is kiáltani kell, hogy a megfutottat fogják el. De ha mindezen kísérletek eredménytelenek maradnának, a csendőr megáll és lőfegyverét használja, megjegyzendő azonban, hogy sohasem kell tüzelni, ha a lövés által nem részesek élete veszélyeztetnék.

Az «elfogatik» kifejezés továbbá azon veszélyes gonosztévőre is értendő, a ki még elfogva nincs, hanem elfogás (letartóztatás) végett üldöztetik. (Honv. min. 1884. évi 2233. számú eln. körrend). Az ilyen ellen, ha a megállításra célzó, fenyegető rákiáltások daczára is elfutni igyekeznék s visszatartóztatására más mód nem lenne — szintén fegyver használandó.

Itt megjegyzem, hogy a csendőrnek — ha, csak tökéletesen nem biztos abban, hogy az üldözöttet utóléri, az utána futást teljes kimerülésig folytatnia nem szabad; mert fáradtan és izgatottan a célzás-hoz szükséges nyugalommal nem birna, lövésének eredménye fölöttébb bizonytalanná válnék, s ez által csak a gonosztévő menekülhetése könnyíttetnék meg. Különösen akkor nem lehet a fegyverhasználat által elérhető eredményt más bizonytalan kísérletek által kockáztatni, ha az üldözés erdős vagy átszegdelt terepen történik, hol a gonosztévő az üldöző csendőr szemei előtt igen gyorsan eltűnhetik.

«5., a ki ellenséges viszonyok között magát gyanússá teszi, és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad.»

Ellenséges viszonyok alatt csupán háborús körülmények értendők. E pont határozománya tehát béke idején (rabló üldözési időszakban) nem alkalmazható.

Ellenséges viszonyok között főleg az ellenség érdekében működő kémek, a bujtogatók és szökevények azok, kik magukat a csendőr előtt gyanússá tehetik.

Bujtogatók működése a lakosok hangulatából,

ellenséges magatartásából vehető észre, s maguknak a bujtogatóknak kézrekerítése leginkább csak bizalmi egyének besúgása útján eszközölhető; de a kémeket a portyázások és más szolgálati járások alkalmával kifejtett éber figyelem is fölfedezheti. Ha például a járőr háború idején észrevesz valakit, hogy az a tájéket figyelemmel szemléli, táborok, sánczok, erődítmények, csapatszállások közelében vizsgálódik, esetleg rajzol vagy jegyezget: akkor azt jól szem előtt tartva, lehetőleg megközelíti, megállásra a «törvény nevében» felszólítja, és ha az illető kielégítő válasz nélkül elfut, a járőr ellene lőfegyverét fogja használni.

Igaz ugyan, hogy egy kémnek élve elfogása sokkal inkább hasznos lehet, mint annak lelövése, mert tőle esetleg az ellenségre vonatkozó fontos adatok lennének megtudhatók; de mind a mellett is a — bár csak fegyverhasználat által elérhető — biztos eredmény más bizonytalan kísérletek alkalmazása által itt sem kockáztatható.

A kémek rendszerint eszes, ügyes és ravasz egyének szoktak lenni; velük szemben tehát kétszeres éberség és elővigyázat alkalmazandó. A kézrekerült kémen mindenekelőtt a legalaposabb és legrészletesebb személymotosztást kell foganatosítani, s tőle minden, bármi jelentéktelennek látszó tárgy is elkobozandó. De a kémkedésben ekkép gyanússá vált egyén még a személymotosztás után is a legszigorúbban felügyelendő, nehogy valamit lenyeléssel vagy bármi más módon megsemmisítsen.

Ezek azon esetek és feltételek, a melyekben és melyek alatt a szolgálatot teljesítő csendőr fegyverét használhatja. Jól megjegyzendő, hogy ezek szerint a fegyverhasználatnak mindenki ellen helye van, a ki a csendőrt erőszakosan *megsérti*, támadással *veszélyesen fenyegeti* vagy neki — szolgálata teljesítését meggátolandó — *tettlegesen ellenszegül*; de ez eseten kívül csupán a súlyosabban terhelt büntetettek,

a «gonosztévők» vagy súlyos bűncselekmény alaposságánál terhelte egyének idézhetik elő azon viszonyok bármelyikét, a melyek a szolgálatban álló csendőrt fegyvernek használatára feljogosítják.

Fölmerül ezek után még azon kérdés, hogy a csendőr által a fegyver mi módon, mily mérvben használható; mert kétségtelen, hogy ha a csendőr a fegyverhasználatot még akkor is folytatja midőn arra többé szükség nincsen, vagy ha löfegyverét használja akkor, midőn a czél az oldal-fegyver vagy szurony használatával is bizton elérhető — szintén súlyos visszaélésben válik bűnössé, és példás megbüntetése el nem maradhat.

A szolgálati utasítás 50. §-a, és a csendőrnek az ellenszegülési esetekben követendő magatartására vonatkozó vezérfonal 5., 6., 7. és 8. §§-ai részletes és világos határozványokat tartalmaznak arra nézve, hogy a csendőr mikor, miféle fegyvert és mi módon használjon. E határozványokat minden csendőrnek jól átgondolva és megértve, emlékezetébe akkép kell bevésnie, hogy szolgálati eljárását minden körülmények között azokhoz alkalmazhassa, és a tőlük csak hajszálnyira való eltéréstől is óvakodhassék.

Végül még különösen megjegyzendő, hogy a fegyverhasználatra vonatkozó szabályokhoz való legszorosabb alkalmazkodás kiválóan nagy horderőjű azon csendőröknél, a kik a határszéli vannak hivatalosan szolgálatot teljesíteni. Fegyverhasználati eseteik a rendesnél még szigorúbb bírálat alá vonatnak; mert a kivizsgálásnál esetleg mindkét állam részéről ki-rendelt vegyes bizottság működik, és a csendőrök által elkövetett legkisebb szabálytalanságot is a másik fél félremagyarázhatja, vagy abból magának bármilyen tekintetben, előnyt szerezni törekedhetik. A határszéli tehát kiváló gondossággal tartandó szem előtt, hogy a fegyverhasználatnak csakis akkor lehet helye, ha annak jogos volta kétségtelen, és ha a szolgálati eredmény elérhetése végett már minden más mód megkíséreltetett, de eredménytelenül.

A letartóztatásnál követendő elvek.

A fennálló törvények s ezekből folyólag a csendőrségi szolgálati utasítás, tág hatáskört biztosítanak ugyan a csendőrnek a büntetést, vagy vétséget elkövető egyének letartóztatását illetőleg, mindazonáltal ezen jog, illetve kötelesség teljesítésében rendkívül óvatosnak kell lennie.

A csendőrnek ama joga, hogy a «törvény nevében» bárkit is, személy, rang és állásra való tekintet nélkül letartóztathat, sok tapintatot, a helyzet, viszonyok és körülmények gyors és helyes felismerését igényli s ép azért szükséges, hogy a csendőr teljesen otthonos legyen annak megítélésében, kit, mikor és mily körülmények között szabad és kell letartóztatnia.

A csendőrnek letartóztatási joga sok érdeket érint; mert eltekintve attól, hogy a jogtalan letartóztatás hivatalos hatalommal visszaélést s így büntetendő cselekményt képezvén, magára a csendőrré nézve is végzetes lehet: sérti minden ember legszentebb jogát az egyéni szabadságot; a polgárokat elkeseríti, ellenszegülésre készteti s így kiszámíthatlan káros következményeket vonhat maga után.

A könnyelműen fogantatosított, jogtalan letartóztatás esetleg egy becsületes embert állíthat pellengérré, egész család széplőtlen jó hírnevét, jövőjét tönkreteheti; holott a m. kir. csendőrségnek épen az a feladata, hogy a becsületes honpolgárokat minden körülmények között támogassa, védelmében részesítse.

Valamennyi csendőr vesse tehát emlékezetébe, hogy «az önkénykedések és visszaélések ily messzeható következményeivel szemben, és a közbiztonsági szolgálat teljesítésével egybekötött rendkívüli nehézségek mellett, minden egyes csendőrben nélkülözhetlen kellék, hogy magát a törvény őrének tekintse, a

szabályok által meghatározott kötelességeit pedig mindenkor szorosán szemelött tartsa; legyen értelmes, minden fellépésében higgadt, komoly; de a hatalmaskodástól, erőszakoskodástól őt ne csupán a katonai büntető törvénykönyv súlyos büntetései riasszák vissza, hanem már saját becsületérzete is tiltakozzék az ellen, hogy mint felfegyverkezett katona, egy vele szemben magát nem védhető egyént bármiféle jogtalansággal illessen, avagy pusztán gyanú miatt lelketlenül meghurczoljon, megkínózzon.» (Honvéd. ministeri rendelet 1886. június 13. 25,907/IV. szám).

Az előadottakból két kérdés merül fel. És pedig,

1. kit és mikor szabad a csendőrnek letartóztatni? és

2. ha már a letartóztatás szüksége beállott, mily elővigyázati rendszabályokat kell a csendőrnek szem előtt tartania, mily magatartást kell tanúsítania, ne-hogy tapintatlan, helytelen fellépésével másnak és magának ártson, következményeiben végzetes, helyre hozhatlan hibát kövessen el?

I. Az első kérdésre felelve, előrebocsájtjuk, hogy a letartóztatás minősége kétféle lehet. És pedig, esz-közölhető ez hatósági *felhívásra* vagy pedig *önállólag*, az eljáró csendőr kezdeményezésére, saját be-látása, elhatározásából folyólag.

Első esetben a letartóztatás jogos, törvényszerű voltáért nem, csakis annak mikénti foganatosításáért a törvényes formák és az elővigyázati rendszabályok szigorú betartásáért felelős a csendőr; mert miként a szervezeti utasítás 7. §-a mondja, «a meghagyás vagy felhívás tartalmáért mindenkor az azt kiadó hatóság vagy egyén; a meghagyások és felhívások foganatosításáért, valamint a törvény és szolgálati utasítás határozványainak pontos betartásáért pedig az eljáró csendőr felelős.»

A csendőrnek azonban joga van, mint fentebb mondtuk, a hatósági felhívás előzetes kikérése nélkül is, tehát önállólag, saját elhatározásából valakit letartóztatni.

Ebbeli jogát, — mondjuk inkább kötelességét, — a szolgálati utasítás 34. §-a szabályozza.

Ez a szakasz szerint: «*Büntény* vagy *vétség* elkövetésével alaposan gyanúsított egyének üldözése azon célból, hogy azok a bíróság elé vezetethessenek, a csendőr által írásbeli felszólítás nélkül is foganatosítható, ha az illető tetten éretik vagy közvetlenül a tett elkövetése után mint büntény vagy vétségben gyanús már üldöztetik, vagy pedig nyomozó levél által van mint bűnös megjelölve, avagy fegyverrel, vagy a büntény, illetve vétség elkövetéséből fennmaradt, vagy bűnrészességét különben bizonyító más bűnjelvényekkel találta.

«A gyanúsítvánnyal elővezetése és előleges őrizet alá vétele, még ha a birói felszólításnak kieeszközölhetése a késedelem folytán bekövetkező veszély miatt nem volna lehetséges, a következő esetekben is foganatosítható és pedig ha:

a) az illető a menekülésre előkészületeket tett, vagy az előre láthatólag reá várando súlyos büntetés, kóbor életmódja, vagy a környéken való ismeretlen volta miatt mint igazolvány nélküli és hontalan, vagy bármely más alapos ok folytán a menekülés szándékában gyanús;

b) ha tanukra, szakértőkre vagy bűnrészesekre az igazság kiderítését akadályozó módon hatni, vagy a büntény vagy vétség nyomainak megsemmisítése által a birói nyomozást máskülönben törekedett megnehezíteni; vagy arra, hogy ez csakugyan megtörténhetnék, alapos gyanuok léteznek;

c) ha különös körülmények azon aggodalmat igazolják, hogy a vádlott a véghez vitt tettet ismételni, vagy a megkísérlett avagy fenyegetődzve jelzett tettet csakugyan véghez vinni fogja.»

Ha már most ezen szakaszt bonczoljuk, ismét két főkérdés merül fel és pedig hogy «*kit*» és hogy «*miért*» tartóztatni lehet a csendőr?

Feltétlenül letartóztatható fent idézett szakasz értelmében:

1. minden magát kellőleg igazolni nem tudó csavargó;
2. ki nyomozó levéllel üldöztetik, hatóságilag körözve van;

3. népcsődülés, nem engedélyezett népcsoportosulás, verekedés, csendháborítás, zendülés és lázadás esetén bárki is, ki a közbiztonság, csend és rend érdekében, a «törvény nevében» hozzá intézett felszólításra azonnal nem távozik, a rendháborítással fel nem hágy, esetleg ellenszegülésre előkészületet tesz.

Letartóztatja még a csendőr azt,

4. ki büntett vagy vétség elkövetésében tetten éretik, ki ilyennel alaposan gyanúsíttatik, különösen, ha feltételezhető, hogy ez a megkísérlett, vagy fenyegetődzve jelzett tettet véghezvinni, vagy ismételni fogja;

5. ki valamely vétség vagy büntett elkövetésében vagy ennek részességében gyanus és nála fegyver, vagy birtokában valamely büntetből származó egyéb bűnjelvény, avagy a tettes maga elrejtve találtatik, különösen:

6. ha tarthatni attól, hogy le nem tartóztatása esetén megszökik, magának felmentő tanukat igyekszik szerezni, szakértőkkel, büntársakkal érintkezik, a bűntény vagy vétség nyomait megsemmisíti s így magát a büntetés alól kivonja.

Utóbbi három esetben azonban a letartóztatás elhatározása mindig a körülményektől, viszonyoktól, a csendőr helyes tapintatától, kellő belátásától függ.

Egy és ugyanazon vétség vagy büntettért például nem tartóztat le egyaránt mindenkit. Némelykor a csekélyebb vétség elkövetőjét letartóztatja, míg a súlyosabb beszámítás alá eső tett elkövetőjét nem.

Mert figyelembe veendő ugyan mindenkor az elkövetett büntetendő cselekmény foka, de a tettes egyénisége, személye, vagyoni és társadalmi állása, természeti hajlama, lelki állapota, előélete, megátalkodottsága, makacssága, vagy őszintén tanúsított megbánása sem tévesztendő szem elől.

Mert például egy ismeretes közártalmu egyén, ha

kevésbé súlyos bűncselekményt követett is el, feltétlenül letartóztatandó, ha feltételezhető, hogy magát a büntetés alól kivonni szándékozva, meg fog szökni, avagy a tanukat megfélemlíteni, megvesztegetni, büntársait értesíteni fogja, azokkal összebeszél, vagy a még meg nem került bűnjeleket megsemmisíti. Ellenben nem tartóztatandó le az előbbinél talán súlyosabb bűncselekmény elkövetése miatt, egy állandó tartózkodással bíró, vagyonos, családos egyén, ha a büntett teljesen kiderített, a tanuk és bűnjelvények beszereztek, a büntársak felfedeztek; mivel feltételezhető, hogy az illető családját és vagyonát ott nem hagyja, tehát meg nem szökik, s a mennyiben a büntetendő cselekmény teljesen kiderítve lett, a büntető igazságszolgáltatás menetét már meg nem akadályozhatja, ha szabad lábon hagyatik is.

Verekedésnél, testi sértéseknél, emberölési és gyújtogatási kísérleteknél figyelembe veendő még, mint fentebb mondtuk, az illető tettes természeti hajlama, lelki állapota, előélete, megátalkodottsága. Azok, kiknél feltételezhető, hogy a csendőri beavatkozás megszüntével, le nem tartóztatás esetén tetteiket ismétlendik, vagy fenyegetésüket végrehajtandják, letartóztatandók; míg ellenben nem forog fenn a letartóztatás szüksége annál, ki a büntettet vagy vétséget első heves felindulásában követte el s rögtön utána őszinte megbánást tanúsít, kinél a szökéstől s a tett ismétlésétől tartani nem lehet.

A csendőrnek különben fökötelessége, hogy a büntetendő cselekmények nyomozásánál felüton meg ne álljon, magát féltredménynyel kielégíteni ne engedje. Minden törekvése oda irányuljon, hogy a nyomozott bűnesetet lehetőleg teljesen, minden mellékkörülményeivel kiderítse, megbízható tanukat szerezzen s a bűnjelvényeket biztosítsa. Ez által a vétkes vagy bűnös tagadása lehetetlenné válik s a büntető igazságszolgáltatás menetét mi sem akadályozhatja meg.

II. A mi a letartóztatásnál követendő eljárást illeti, nem ajánlhatók eléggé a kellő tapintat, komoly,

higgadt fellépés és az elővigyázati rendszabályok szigorú betartása.

A letartóztatási esetek oly sokfélék, hogy mind-egyikükre szabályt megállapítani nem lehet. Az eljárásra nézve lehet ugyan főbb vonásokban irányelveket felállítani, de azt részletekben szabályozni, tekintve a folyton és ezerféleképen változó helyzetet és körülményeket — képtelenség. Mert más az eljárás egy, két vagy több gonosztevő ellenében; más, ha hozzátartozókkal, rokonokkal, czimborákkal vagy tömeggel áll szemben a csendőr; más szabadban és zárthelyen, erdőben, tanyán, községben, többé vagy kevésbé veszélyes gonosztevők irányában.

A főszabály, hogy a csendőr esze helyén, ő maga józan, éber, óvatos, körültekintő, fellépésében higgadt, határozott és komoly legyen; a helyzetet egy pillanat alatt felismerje és ahhoz elővigyázattal alkalmazkodjék.

Neki mindenre ügyelni és figyelnie kell; hinnie nem szabad senkinek. Gondolja meg, hogy esetleg furfangos gazemberekkel lehet dolga, kik eszén túljárnak; hogy ezeknek rokonai, környezete, hozzátartozói, barátai és czimborái ellentállást fejthetnek ki, a mi aztán következményeiben úgy rájuk, mint a csendőrre nézve végzetes lehet.

Ezenfelül vegye tekintetbe, hogy a letartóztatás már magában véve elkekeríti az illetőt és hozzátartozóit, ingerlékenynyé teszi, mihez ha a legcsekélyebb tapintatlanság járul, kész az ellenállás.

Azért tehát kerüljön a csendőr fellépésében minden feltűnést, otromba durvaságot. Legyen emberies, (humanus), békítő, de gyengeség nélkül; a letartóztatandóval s környezetével tárgyalásokba ne bocsátkozzék, velük ne fecsegen. Lépjen fel a «törvény nevében» erélyesen és kellő határozottsággal, mindazonáltal kimérettel. Értesse meg rövid szavakban, hogy a törvénynek engedelmeskedni, az előtt mindenkinnek mentség nélkül meghajolni kell. Ingadoznia nem szabad, mert a habozás vérszemet kelt, kész

veszély, míg ellenben a férfias, katonás fellépés tiszteletet parancsol és az ellenszegülésnek elejét veszi.

A letartóztatásnál szem előtt nem tévesztendő általános szabályok a következők:

1. Az eljáró csendőr soha és senkinek se árulja el küldetésének, szolgálatának célját; mert könnyen megtörténhetik, hogy az illető, a ki ellen szolgálattal fellépnie kell, jöveteléről előre értesül s vagy elmenekül, vagy pedig ellenszegülésre tehet készületeket.

2. Mint minden egyéb szolgálattal fellépésénél, úgy a letartóztatásnál is, — különösen, ha erre már előre kilátása van, vagy ha ezt felhívásra teljesíti, igyekezzék maga mellé, hacsak lehetséges, egy tanut szerezni, lehetőleg egy községi közeg személyében. Ilyen tanúra a csendőrnek nagy szüksége van, nehogy később bántalmazás- és vallatással, szabálytalan eljárással stb. gyanúsíttassék. Ettől eltekintenie csak az esetben szabad, ha a letartóztatás előre látható nem volt, azonnal eszközölni s a csendőrnek tanúról gondoskodni rögtönösen nem lehet, a nélkül, hogy az eljárás eredményét veszélyeztetné.

3. A csendőrnek azon helyet, hol a letartóztatás foganatosítandó, — rendkívüli óvatossággal, az elővigyázati rendszabályok szigorú betartása mellett, lehetőleg észrevétlenül, feltűnés nélkül kell megközelítenie, nehogy jövedele céljáról az illető már eleve tájékozva legyen, vagy oda bámészkodó, hivatalan egyének tolakodjanak. Ottani fellépése meglepő, gyors és határozott legyen. Értesítse az illetőt «a törvény nevében» — röviden és érthetően küldetése, — vagy ha önállólag lép fel — elhatározása felől; kerülje a felesleges beszédet és indokolást; lásson és halljon minden legkisebb mozdulatot, neszt, hogy a legcsekélyebb jeladást a letartóztatott és környezete között meghiusíthassa, és az ellene irányulható netáni ellenszegülést már csirájában elfojthassa. E célból fegyverét lövésre készen tartsa — figyelmeztesse

úgy a letartóztatottat, mint a jelenlevőket a netán megkísérrendő menekülés vagy ellenszegülés szomorú következményeire.

Ne engedje meg, hogy a fogoly bárkivel is érintkezzék, a csendőr által nem értett nyelven beszéljen, hozzátartozóitól hosszasan búcsúzzék, — nehogy ennek ürügye alatt összebeszélhessenek, egymást, habár csak jelekkel is megértessék.

4. A letartóztatás után a fogolylyal lehetőleg gyorsan távozni, őt azonnal biztosítani kell. E célra legalkalmasabb a községháza. Ide megérkezve, eszüközi a csendőr, — lehetőleg községi közegek, szükség esetén más megbízható tanúk jelenlétében *az első kilérendést, esetleg meghilincselést*, itt motozza meg a foglyot, gondoskodik élelméről, és az időszaknak megfelelő ruházatáról, amiket számára beszerezni s egyébként is a csendőrt támogatni a községi közegek felelősség terhe alatt kötelesek.

A foglyot saját házánál, hozzátartozói előtt meghilincselni nem tanácsos, de nem is szabad, mert ezáltal gyakran ellenszegülés idéztetik elő.

5. Ha a csendőr ellenszegüléstől tartva, a fogolylyal magát a községben sem érezné eléggé biztosnak, úgy nem megy a községházához, hanem a fogolynak az útírányt kijelölve, őt a szökés következményeire még egyszer komolyan figyelmeztetve, azon iparkodják, hogy a helységből mielőbb kijusson s a bilincselést, motozást a községen kívül foganatosítja. Neki egyáltalában az a főkötelessége, hogy a foglyot minden áron, még élete árán is biztosítsa, mert a kit egyszer letartóztatott, azt többé kezei közül kiadnia másnak, mint az illetékes hatóságnak, nem szabad.

Ezek azon elővigyázati rendszabályok, melyek letartóztatások eszközésénél szem elől soha sem tévesztendők. Ha ezek szigorúan betartatnak, az ellenszegülési esetek száma kevesbedik s eleje vétetik annak, hogy a csendőrség a letartóztatottak zaklatásával, bántalmazásával, általában törvényellenes, szabálytalan eljárással vádoltassék vagy gyanúsítottassék.

Csendőrök öltözködése és felszerelése.

(Általános határozmányok a m. kir. és m. kir. horvát-szlavon csendőrségi egyének öltözködésére és felszerelésére vonatkozólag. — Rendeleti Közlöny 1886. évi 14. szám.)

A haj- és szakál hordása.

A hajzat minden czifrázat nélkül, elől 6½ centiméter, hátul 2½ centiméter hosszúságú legyen.

A bajuszt sohasem szabad leberetválni, s ezenkívül csak teljes, vagy az állon kiberetvált szakállt, még pedig oly hosszúságban szabad hordani, hogy attól a galléron viselt rendfokozati jelvények mindig láthatók legyenek.

Érdemjelek.

Díszben és egyáltalában szolgálatban, az altisztek és csendőrök összes érdemjeleiket a zubbonyon, dolmányon, mellük bal oldalán viselni tartoznak.

A köpenyen érdemjelek nem viseltetnek.

Az ő császári és apostoli királyi Felségétől, valamint az idegen fejedelmektől adományozott érmek és rendjelek, az illető szabályokban megállapított méretek és alakok szerint viselendők, és nem szabad ezektől eltérni, vagy az érdemjeleket szalagok, csokrok vagy csattok által helyettesíteni.

Az érdemjelek szalagaikkal, egy az illető ruhadarab baloldali mellrészéhez, és pedig a zubbonynál a legfelső gomb, a dolmánynál a gallér zárata alatt 2 centiméter magasságban egyenes vonalban a balváll felé erősített kettősen összevert posztószalagra akasztandók. Azon érdemjelek, melyeknek egyik lapjára mellkép, másakra pedig felirat van verve, a mellképpel kifelé viselendők.

Az ő Felsége által adományozott érdemjelek, úgy szolgálatban, mint azonkívül, a következő sorrendben viselendők: arany vitézségi érem, I-ső osztályú

ezüst vitézségi érem, II-od osztályú ezüst vitézségi érem, arany érdem kereszt, ezüst érdem kereszt koronával, ezüst érdem kereszt, 1814-ik évbéli hadseregi kereszt, az 1873-ik évben adományozott hadi érem, 1864-ik évi hadjárati emlékjel, 1848- és 1866-ik évbéli tiroli honvédelmi emlékjel, végre I-ső vagy II-od osztályú katonai szolgálati jel.

Ha valamely altiszt vagy csendőr az említett érdemjeleken kívül még Ő Felsége által adományozott rendjelekkel is bír; akkor ezek a vitézségi érem elé akasztva viselendők.

A külföldi érdemjelek az illető államok rangjának sorrendjében, az Ő Felsége által adományozottak után viselendők.

A tisztek az érdemjeleket a dolmányon és a zubbonyon a legénység számára meghatározott módon fekete selyemzsinóron vagy kettősen összevert posztószalagon viselik.

A viselés sorrendje a következő: a katonai Mária Terézia-rend lovagkeresztje, a Szent István-rend lovag keresztje, a Lipót-rend lovag keresztje, a vas-korona III. osztályú rendjele. a Ferencz József-rend lovag keresztje, az Erzsébet Terézia katonai alapítvány érdemjele, a katonai érdemkereszt, az arany egyházi érdemkereszt, az ezüst egyházi érdemkereszt, melyek után a vitézségi érmek, érdemkeresztek, emlékjelek és katonai szolgálati jelek, a legénység számára meghatározott sorrendben, azután pedig a külföldi rendjelek következnek.

Az Ő Felsége által adományozott érdemjelek után, a máltai vitézrend növendékeinek hordmódja szerint viselendő kiskereszt, azután a máltai lovagrend Mária keresztje léssen a külföldi érdemjelek előtt besorozandó.

A külföldi érdemjelek a toskánai és modenaiakkal kezdődnek, melyek után a pápai, azután a nagyhatalmasságok, továbbá a királyi, nagyhercegi és választó fejedelmi, végre a hercegi és fejedelmi érdemjelek sorakoznak.

Az Ő Felsége által adományozott rendjelek középkeresztjei, azután a német és máltai vitézrend keresztjes jelvényei, végre a külföldi rendjelek közép keresztjei, azután a német és máltai vitézrend keresztjes jelvényei végre a külföldi rendjelek közép keresztjei az illető rendszabályok értelmében, a nyakon függve, a vitézrend tagjai által azonban ezenkívül egy második kereszt és mellük baloldalához tűzve, viselendő.

Több középkeresztel bíró egyének, a legmagasabb belföldi, vagy ennek hiányában a legmagasabb külföldi érdemjelt a nyakon, a többi jeleket pedig rangjuk sorrendje szerint, a dolmány második gombjától lefelé a gomblyukak közt viselik.

A nagykeresztek, valamint a középkeresztek csillagai, a lovag keresztek és érdemjelek kitiintetési alatt az illető rend szabályai szerint, a mell bal vagy jobb oldalán viselendők.

Ha a nagy keresztek szalagai teljes díszben (Gala) a dolmány fölött viselendők, akkor, amennyiben az esetenként viselendő szalagok határozottan meg nem neveztetnek, mindenk előtt a belföldi, ilyenekkel nem bíró, ellenben külföldi nagykeresztek birtokában levő tisztek, a legnagyobb rangú rendjel szalagját viselik.

A nagy keresztek szalagjai, az illető szabályok értelmében majd a jobb, majd a bal vállra vállszerűleg (en écharpe) a bal vagy a jobb csípő irányában viselendők.

A szalag megerősítése végett a dolmányra azzal hasonszínű (gombbal felszerelt) selyem váll csokor alkalmazandó, s a deréköv a szalag fölött viselendő.

A nagykeresztek szalagjai udvari ünnepélyeknél, úgymint egyébkor, szolgálatban csak akkor viselendők, ha ez határozottan elrendeltetett.

Azon tisztek, kik egyuttal cs. kir. kamarások is, a dolmány hátsó aljának jobb oldalán a kamarás kulcsot hordják, mely a jobb derék gomb mellett alkalmazott nyílásba dugatik, és ezen helyen (két kis lapos gombbal erősített) kétrétű arany süjtással leszoríttatik.

Szolgalati jelvény.

A deréköv a következő esetekben viselendő:

1. Háborúban. 2. Laktanya ügyeleti és őrségi szolgálatban, hadi és rögtön ítélő bíróságoknál, valamint halálos ítéletek végrehajtásánál. 3. Mindennemű szolgálati jelentésnél, kéreésnél, panasznál, valamint a parancsolt kihallgatásnál való megjelenéskor. (A három utóbbi esetben a bemutatónak is szolgálati jelvényt kell megjelenítenie.) 4. Riadóknál, valamely előjáró előtti külön elrendelt gyakorlatnál. 5. Díszben (Parade) és oly esetben, midőn csendőrtiszt kivételesen valamely hadgyakorlatnál a kíséretben (Suite) megjelenik, hasonlóan a csapattisztekhez övvel tartozik kivonulni. 6. Őrszemlék alkalmával. 7. Teljes díszben, (Gala), kivére, ha az udvari felhívásban, a a szolgálati jelvény nélküli megjelenés határozottan ki van téve. 8. Ő császári és apostoli királyi Felsége általi legkegyelmesebb kihallgatásoknál. A legfelsőbb udvarnál tartott közönséges isteni tiszteletnél, azután udvari ebédeknel és udvari bálóknál szolgálati jelvény nem viseltetik. Deréköv a köpeny fölött soha sem viseltetik.

Gyászfátyol.

A fő udvari és országos gyász (I-ső osztályú) vagy II-od osztályú udvari gyász alkalmával, annak első szakában a tiszték kötelesek a bal felső kar közepén egy 8 centiméter szélességű gyászfátyolt viselni és a kardbojtot a fekete fáttyollal bevonni.

Ezen gyász második szakában, valamint az udvari gyász többi osztályaiban csak a karfátyol viselendő.

Ezen gyászjelek a fő-udvari és országos gyász alkalmával, továbbá ha az uralkodó házhoz tartozó főherczegek vagy főherczegasszonyokért rendeltetik el, az udvari gyász és a második osztály szerintinél, az szolgálaton kívül és belül viselendő.

Minden többi gyász-osztálynál, a gyászfátyol csendőr-

tiszték által csupán akkor veendő fel, ha szolgálati jelvény nélkül jelennek meg.

Temetéseknel az elhalt csapatosztályához tartozó tiszték, kik a temetésnél jelen vannak, a karfátyolt viselik. Családi gyászolásnál a karfátyol viselése meg van engedve, de csak szolgálaton kívül.

Szemüvegek.

Mérsékelt rövidlátású altiszték- és csendőröknek az illető csendőrkerületi parancsnok katonai vagy honvédorvosi javaslat alapján kettős szárú szemüvegnek úgy szolgálatban, mint azon kívül való viselését megengedheti.

A csendőrtisztekre nézve ugyanezen határozványok érvényesek.

Gyalog csendőrök öltözete és felszerelése.

Diszben: az altiszt és csendőr kalappal és dolmányban teljesen felöltözve és felszerelve, azonban járőrtáska nélkül vonul ki.

A köpeny nyáron kedvező időben otthon hagyandó, kétes időjárásakor vállövszerűleg, esős időben vagy télen felöltve viselendő.

Oly esetekben, ha a csendőrség kivételesen felsőbb parancs folytán a helyőrségi csapatokkal vonul ki, akkép tartozik öltözködni, mint a kivonuló csapatnál elrendeltetett.

Szolgalatban: a legénység teljesen felszerelve s kalappal, zubbonyban vonul ki.

A köpeny szolgálatban mindenkor elviendő s nyáron kedvező időjárásakor vállövszerűen; esős időben és télen felöltve viselendő.

Egyéb esetekben: az altiszt és csendőr úgy szolgálatban, mint azon kívül az ópen fennálló állomás helyi intézkedések szerint, mindenkor azonban szabályszerűen legyen öltözve.

Hadapródoknak és tiszthelyetteseknek meg van

engedve, hogy saját költségen finomabb anyagból készített ruházati czikkeket, valamint selyemkardbojtot és bőrkeztyűt is úgy szolgálatban, mint azon kívül viselhessenek, az illető czikkeknél azonban teljesen mintaszerűeknek kell lenniök.

A többi (gyalog és lovas) legénységnek kizárólag sapkát és csizmát szabad saját költségén külön beszerezni, melyeknek azonban szabásra és színre nézve szabályszerűeknek kell lenniök.

Lovas csendőrök öltözete és felszerelése.

Diszben : gyalog vagy lovon való kivonuláskor mint a gyalog csendőrök.

A lovas köpenyét nyáron csak kétes időjáráskor viszi lován magával; esős időben és télen a köpenyt felölti.

A lónak szabályszerűen nyergelve és kantározva kell lennie, a máthatáskák, a kötőfék, a lótáp, a takarmány, kötéllel együtt, az itató veder és tárkarabély-takaró otthon hagyandó.

Szolgalatban : mint a gyalog-csendőr, csakhogy lőrös nadrágban.

Ha a köpenyt nem kell felölteni: akkor az a nyeregbe csatolandó. A lovas és lova a teljes fegyverzetten és szerelvényen kívül a lótáppal és itató-vederrel legyen felszerelve.

Egyéb esetekben : mint a gyalog csendőrnél mondatott.

Csendőrtisztek öltözete.

Diszben : (Parade) a tiszttal kalappal és dolmányban derékövvel vonul ki, összes érdemjeleit — de a nagy kereszt szalagjai nélkül viseli, kivéve, ha ezek felöltése az illető parancsban külön elrendeltetnék.

Teljes diszben : (gala), a csendőrtiszt úgy öltözködik, mint diszben. A nagykereszt szalagjainak és a derékövnek teljes diszben (gala) viselésére nézve,

az ez iránt esetenként kiadott külön parancsok értelmében kell eljárni.

Szolgalatban : (örsszemlék alkalmával) tábori sapkával, zubbonyban, derékövvel.

Szolgalaton kívül az illem kívánalmaihoz és a külön helyőrségi viszonyokhoz képest kell öltözködni és pedig dolmányban vagy zubbonyban, kalappal vagy tábori sapkával.

Zárhatározványok.

Más csapattal ki nem vonuló, hanem valamely főlebbvaló kíséretében megjelenő törzs- és főtisztek mindig a kivonuló csapat számára elrendelt módon öltözködnek.

A csendőrtisztek által a díszöltöny a következő esetekben viselendő:

a) Ő Felségének legmagasabb születésnapján.

b) Mindazon katonai díszünnepélyeken, hová csendőrtisztek meghivatnak vagy kirendeltetnek, ha a meghívók is díszöltönyt viselnek.

c) Minden hivatalos jelentéseknél, azokat kivéve, melyek a belső (csendőr-kerületi parancsnokság-szárny) szolgálatnál teendőek.

d) Szemlék alkalmával a megszemlélendő alosztály parancsnoka teljes díszben tartozik megjelenni.

A magyar királyi csendőrség nyugdíj igényeiről.

A) Az 1881. évi LXXI. t. cz. (a csendőrök nyugdíjigényeiről.)

A csendőrtisztek nyugdíjazásánál ugyanazon alapelvek alkalmaztatnak, mint a m. kir. honvédségnél; csakhogy a szolgálati pótdíj azon hányadok szerint számíttatik be a nyugdíjösszegbe, melyek a csendőrségnél töltött szolgálati idő után járnak.

A szolgálatképtelenné vált csendőrlegénység nyugdíjazására nézve azon szabályok érvényesek, melyek a nyugdíjképes polgári államszolgákra alkalmaztatnak (az állami tisztviselők, altisztek és szolgák nyugdíjazásáról szóló 1885. évi XI. t. cz.), azon különbséggel, hogy a nyugdíj mérve a csendőrségi legénységre külön van meghatározva és pedig

10 szolgálati év betöltése után a 15-ikig tett-legességi illetményei	--- --- --- ---	$\frac{1}{3}$ -dát,
15 szolgálati év betöltése után a 20-ikig tett-legességi illetményei	--- --- --- ---	$\frac{2}{3}$ -dát,
20 szolgálati év betöltése után a 25-ikig tett-legességi illetményei	--- --- --- ---	$\frac{4}{3}$ -dát,
25 szolgálati év betöltése után a 30-ikig tett-legességi illetményei	--- --- --- ---	$\frac{5}{3}$ -dát,
30 szolgálati év betöltése után a 35-ikig tett-legességi illetményei	--- --- --- ---	$\frac{6}{3}$ -dát,
35 szolgálati év betöltése után a 40-ikig tett-legességi illetményei	--- --- --- ---	$\frac{7}{3}$ -dát,
és a 40-dik szolgálati év betöltése után teljes tettelegességi illetményeit kapja.		

A «tettelegességi illetmények» alatt a zsold és a szolgálati pótdíj értendő; mely utóbbi azonban az ellátási összeg kiszámításánál csak akkor vétetik tekintetbe, ha az illető altiszt vagy csendőr a csendőrségnél legalább hat (6) évet szolgált.

A csendőrlegénység csak az eredetileg elvállalt 3 évi csendőrségi szolgálati idő betöltése után válik nyugdíjképesé, kivéve azon esetekben, a) ha önhibája nélkül szolgálatteljesítéskor szenvedett sebesülés vagy súlyos testi sértés következtében válik szolgálatképtelenné, — vagy b) ha önhibája nélkül más oknál fogva nemcsak csendőrségi szolgálatra, de egyáltalában minden kenyérkeresetre alkalmatlanná válik.

Ha valamely csendőr önhibája nélkül szolgálathoz megsebesült vagy súlyos testi sértést szenvedett és ennek folytán szolgálatképtelenné lesz, akkor szolgálati idejéhez még 10 év hozzá számíttatik. Külö-

nös, méltánylást érdemlő körülmények közt a nyugdíj magasabb mérvben, esetleg a teljes tettelegességi illetmény összegéig ítélhető oda.

Azon csendőrök, kik a 3 évi szolgálati kötelezettség betöltése előtt válnak szolgálatképtelenné, de még keresetképesek, három havi végkielégítéssel bocsátatnak el.

Az állomány leszállítása következtében a nyugállományba helyezett csendőrökre a polgári nyugdíjazási szabályok alkalmaztatnak, tekintet nélkül arra, vajjon szolgálati kötelezettségüknek eleget tettek-e vagy sem.

A tiszthelyettesekre ugyanczen alapelvek mérvadók, azon különbséggel, hogy a szolgálati pótdíj hányada a csendőrségnél töltött szolgálati idő után számíttatik ki.

A rokkantság megállapítására nézve a m. kir. honvédségnél érvényes felülvizsgálati szabályok alkalmaztatnak; a felülvizsgáló-bizottság lelete és indítványa fölött azonban a honvédelmi minister határoz, míg az ellátási összeg folyósítása iránt a belügyminister intézkedik.

A csendőrtisztek és legénység özvegyei és árvái nyugdíjazására nézve a polgári nyugdíjtörvény (1885: XI. t. cz.) alkalmaztatik.

Ha valamely csendőrtiszt vagy csendőr önhibáján kívül, szolgálatának teljesítése közben szenvedett sérülés következtében halna meg, az özvegy és árvák a férj illetőleg apa teljes tettelegességi illetményét kapják nyugdíjul.

B) Az állami tisztviselők, altisztek és szolgák nyugdíjazásáról szóló 1885. évi XI. t. cz. azon határozványai, melyek a m. kir. csendőrségre mérvadók.

Az ellátási igény állandó (nyugdíj- és nevelési járulék) vagy egyszer s mindenkorra szóló (végkielégítés és temetkezési járulék).

Beszámítható azon szolgálati idő, melyet valaki közvetlenül megelőzőleg és félbeszakítás nélkül rendszeresített minőségben és rendszeres óvi vagy havi fizetéssel egybekötött állandó alkalmazásban vagy katonai zsold mellett a következő szolgálati ágazatokban töltött.

1. Oly alkalmazásokban, melyekre Ő Felsége, valamint a m. kir. ministerek s más állami hatóságok vagy hivatalok által kineveztetett;

2. a kir. kormány igazgatása alatt álló közalapítványoknál;

3. az országgyűlés mindkét házában;

4. a kincstárból vagy a kir. kormány kezelése alatt álló közalapokból fentartott tanintézeteknél;

5. a fővárosi közmunkák tanácsánál;

6. a fővárosi rendőrségnél;

7. a m. kir. csendőrségnél;

8. az állami utaknál, a folyammérnökségeknél, a posta- és távirat-intézeteknél.

Továbbá a míg a viszonyosság fenáll:

9. A legfelsőbb udvartartás körében vagy a legmagasabb uralkodóház családi javainál;

10. a közös ministeriumok és számszék, valamint az ezek alatt álló hatóságok- és hivataloknál;

11. a hadsereg (haditengerészet), honvédség és ezekhez tartozó hivataloknál tényleges minőségben;

12. a horvát-szlavon autonóm kormánynál vagy ez alatt álló hatóságok- és hivataloknál;

13. az állami kezelés alatt álló bányatársládákhoz járuló állomásokon;

14. a m. kir. állami és az államosított vasutaknál.

Ha azonban az ezen hivataloknál töltött szolgálati idő az azokra érvényes nyugdíjszabályok szerint be nem számítható, vagy pedig ha valaki ezen szolgálata után külön ellátásban részesül, ezen megelőző szolgálati idő nem számíttatik be.

A ki 10 évig állami szolgálatban áll s ez alapon állandó ellátásra tarthat igényt, annak állami szolgálatát közvetlenül megelőző azon szolgálati ideje is

beszámítandó, melyet 1867. évi július hó 1-je óta törvényhatósági szolgálatban töltött, kivéve azon időt, melyen át tiszteletbeli minőségben szolgált vagy mely után vőgkielégítésben részesült.

A hadi évek kétszeresen számíttatnak.

Hadjárat alatt had- és munkaképtelenné váltak nyugdíja a körülményekhez képest előnyösebb katonai vagy polgári szabály szerint szabandó ki és a magasabb fizetés veendő számítási alapul.

Az ellátás mindig egész forintokban állapítandó meg: fél forintig terjedő részösszegek elhagyatnak, fél forintnál nagyobb összegek pedig egész forintnak vótetnek.

Az ellátásra jogosítottak ebbeli igényök órványosítását ebbeli jogcímök beálltától számítandó egy év alatt kötelesek kérelmezni. Egy éven túl az egyszersmindenkorra szóló részeltetésre való igény egészen elenyészik; az állandó ellátás pedig csak a kérelem beadását követő hónaptól kezdve jár.

A nyugdíj-igény legalább tíz évi beszámítható szolgálati idő után beáll:

a) ha az illető testi vagy lelki fogyatkozás miatt hivatalos kötelességeinek teljesítésére véglegesen vagy legalább tartósan képtelenné válik;

b) ha 65-ik évét betöltötte;

c) ha a köteles szolgálati időt kitöltötte; vagy

d) ha az állomások szervezése vagy megszüntetése következtében vagy ellene hozott fegyelmi ítélet folytán megfelelő állomásra el nem helyezhető.

Seni maga, sem pedig özvegye vagy árvája részére állandó ellátásra vagy egyszer s mindenkorra szóló részeltetésre igényt nem tarthat

1. a ki állásáról önként lemond;

2. a ki állását önként elhagyva, arra felhívás daczára sem tér vissza;

3. a ki felsőbb engedély nélkül idegen hatalom szolgálatába lép;

4. a ki valamely büntetendő cselekményért hivatalvesztésre ítöltetett;

5. a ki a szolgálat kötelességéből büntetőkép elbocsátatik; s végre

6. a ki oly esemény elkövetése után, mely hivatalból való elbocsátatását vonta volna maga után öngyilkos lesz, megszökik vagy bármely más okból ezen esemény miatt ellene a bűnvádi vagy fogyalmi eljárásnak helye nem lehet, mely esetekben azonban a részeltetésből való kizárás a fogyalmi eljárás megfelelő alkalmazása mellett mondatik ki.

Azon m. kir. csendőr, ki csempészekkel s illetőleg ellenszögülőkkel folytatott harcban vagy más a szolgálat teljesítése közben előálló viadalban mindennemű szolgálatra teljesen képtelenné válik, tekintet nélkül szolgálati idejére — mindig legutóbbi beszámítható javadalmazásának teljes összegével nyugdíjaztatik.

A kik tíz beszámítható szolgálati év betöltése előtt válnak szolgálatképtelenné, de polgárilag még keresetképesek, — csak végkielégítésre tarthatnak igényt, és pedig hozzájárulást öt beszámítható évig a beszámítható javadalmazás egy évi összegére, öt éven túl egész tíz évig — két évi összegére.

A ki a szolgálat teljesítése közben vagy a szolgálat teljesítése következtében lett teljesen és nyilván bizonyíthatólag szolgálat- és keresetképtelenné, a minisztertanács határozatával kivételesen nagyobb nyugdíjban részesíthető; azon esetben pedig, ha 10 évi szolgálattal nem bír, hasonló módon részesítendő nyugdíjban, — ez azonban legutóbb élvezett beszámítható fizetésének felét meg nem haladhatja (általában $\frac{1}{8}$, súlyosabb esetekben $\frac{3}{8}$, és csak kiváló tekintetű méltó esetekben $\frac{4}{8}$).

A nyugdíjazott egyén nyugdíjának megváltását minden tovább emelhető igényről való lemondás mellett kérelmezheti, de ha nő, erre hitestársának beleegyezése szükséges.

A megváltási összeg a nyugdíj megállapításánál alapul vett javadalmazás két évi összegét soha sem haladhatja meg, és csak akkor engedélyezhető, ha az orvos igazolja, hogy a megváltást kérő egyén

egészségi állapotához képest legalább még annyi évet élhet, a hány évi nyugdíj összege a megváltás-kép adandó összeggel felér.

A nyugdíját megváltott egyén újabb nyugdíjazásra igényt többé semmi szín alatt sem támaszthat, még azon esetben sem, ha a megváltási összeget visszatéríteni hajlandó; — sőt ha újból alkalmaztatnék, azon szolgálati ideje, mely után nyugdíját megváltotta, újabb nyugdíjazásának esetén sem vehető számba.

A nyugdíj kiszolgáltatása megszűnik

1. ha a nyugdíjazott meghal;

2. ha újlag állami vagy megyei törvényhatósági állandó alkalmazást nyer (ebbeli alkalmaztatásának tartamára);

3. ha az ideiglenesen nyugdíjazott az ideiglenes nyugdíjazás megszűntével újra alkalmazásba lépni vonakodik.

4. ezenkívül mindazon fentebb említett 6 esetben, midőn a nyugdíjban részeltetésre való igény megszűnik.

Újabb állami vagy megyei törvényhatósági alkalmazás esetében a nyugdíj csak azon összeg erejéig szüntetendő be, a mennyivel az újabb alkalmazással járó javadalmazás a nyugdíjjal együtt nagyobb, mint az a beszámítható javadalmazás volt, melynek alapján a nyugdíjazás történt.

Azon esetben, ha az újabb nyugdíjazás esetén az illető nyugdíja kevesebbet tenne ki, mint a mennyit már korábban élvezett, a korábbi magasabb nyugdíjösszegre tarthat igényt.

Az özvegy, illetve az árvák állandó ellátásra csak akkor tarthatnak igényt, ha férje, illetve atyjok legalább 5 évet szolgált.

Az özvegynök ki kell mutatnia:

a) hogy férjével a tényleges szolgálat ideje alatt vagy azt megelőzőleg lépett házasságra;

b) férjével a nyugdíj-igény beálltakor együtt élt;

c) erkölcsös életet folytat.

Ezen általános kellékeken kívül még a következő külön rendelkezések állapították meg:

1. Azon nő, ki a köteles szolgálati idő kitöltése, vagy 65 éves korának betöltése után nyugdíjazott egyénhez ment férjhez, valamint az ezen házasságból származó gyermekek — a temetkezési járulékot kivéve — más ellátásra vagy részeltetésre igényt nem tarthatnak.

2. Azon nő, ki a köteles szolgálati idő lejártá vagy 65 éves korának betöltése előtt nyugdíjazott egyénhez ment nőül, valamint az ezen házasságból származó gyermekek — a temetkezési járulékon kívül — ellátásra igényt csak akkor tarthatnak, ha a férj a tényleges szolgálatban újra alkalmaztatván, legalább 3 évig szolgált.

3. Azon nő, a ki 60 évesnél idősebb férjhez ment nőül, állandó ellátásra csak akkor tarthat igényt, ha férje a házasság megkötése után legalább 3 évig szolgált, vagy ha a házasságból gyermekek származnak, vagy az által gyermekek törvényesítettnek, mely esetben ezen gyermekek az általános szabály szerint igény-jogosultak.

4. Azon nő, a ki a férj halálakor férjével nem él együtt, ha csak be nem bizonyítja, hogy az együtt nem élés nem az ő hibájából következett be, a férj után semminemű ellátásra igényt nem tarthat, gyermekei azonban, ha a feltételek különben megvannak, ellátási igénynyel bírnak és szülők nélküli árváknak tekintetnek.

5. Azon nő, a ki erkölcstelen életet folytat vagy büntetendő cselekményért hivatalvesztésre ítéltetik, ellátási igényét szintén nem érvényesítheti s ha már állandó ellátásban részesül, azt elveszti, gyermekei azonban, ha a feltételek különben megvannak, ellátási igénynyel bírnak s szülők nélküli árváknak tekintetnek.

A csendőrtisztek özvegyei, ha állandó ellátásra tarthatnak igényt, a férj beszámítható javadalmazásának első 600 frtja után 50 % -ot, a 600 frtot meghaladó rész után pedig 20 % -ot kapnak nyugdíj fejében.

A csendőrlogényiség özvegyeinek ellátása pedig a férj beszámítható utolsó javadalmazásának egy harmadrészből áll.

Az özvegy özvegyi nyugdíjából nemcsak saját gyermekeit, hanem férjének előbbi házasságából hátramaradt gyermekeit is eltartani köteles.

Azon özvegy, kinek állandó ellátásra van igénye és kinek — férje halálakor — legalább 3, még anyai ellátásban álló gyermeke van, illetőleg teherben van, — akár édes, akár mostoha gyermekei azok — azon gyermekei számára, kik a szabályszerű kort még el nem érték, ha az elhalt férjtől vagy szintén igény-jogosult férjtől származnak, szabályszerű koruk eléréig nevelési járulékot kap.

Nevelési járulékot kapnak továbbá — tekintet nélkül számukra — a törvény által meghatározott kort még el nem ért szülőtlen árvák is, ha anyjuk s illetőleg mostoha anyjuk, atyjuk után állandó ellátásra igényt tarthatott volna.

A nevelési járulékra befolyással nincs, vajjon a gyermekek atyjok tényleges szolgálati ideje alatt vagy nyugdíjas állapotában születtek.

A nevelési járulék az anyai járuléka, emélfogva azzal nem a gyermek, hanem az anya s esetleg a gondnok vagy gyám rendelkezik.

A szabályszerű kor a tisztek figyermekéinél a 20, leánygyermekéinél a 18 éves kor; a logényiség figyermekéinél a 16, leánygyermekéinél pedig a 14 éves kor.

Azon gyermekek nevelési járulékát, kik hazai intézetekben iskolába járnak, vagy közönművészetet tanulnak, az illető minister a szabályszerű kor betöltése után is — tanulmányaik befejeztéig — legfeljebb azonban 24 éves koruk betöltéséig meghagyhatja, ha előhaladásukat igazolják.

Szülőtlen árvák vagy szülőtleneknek tekintendő atyátlan árvák a szabályszerű kor eléréseig nevelési járulékképp az atyátlan árvák számára kijáró nevelési járulék másfélszeres összegét kapják.

Atyátlan árvák számára fejenként és külön a nevelési járulék a következő mérvben állapíttatik meg:

1. tiszték gyermekeinél az anyát megillető ellátás egy hatodrésszel,

2. a legénység gyermekeinél évi 18 frttal.

A tiszték után maradt gyermekek nevelési járulékának valamennyi gyermekre eső összege az özvegyi ellátás összegét meg nem haladhatja.

Eltűnt és fel nem található egyének özvegyeinek és árváinak, ha egyébként a törvényes feltételek megvannak, az özvegyek és árvák számára megállapított ellátás ideiglenesen utalványoztatik.

Ha a férj nyugdíjazott állapotban halt meg, az az özvegy és a gyermekek járandósága sem egyenként, sem pedig együttvéve nem lehet nagyobb, mint azon nyugdíj, melyet a férj élvezett.

Azon özvegyek és árvák, kiknek férje, illetve atyjok életét a szolgálat teljesítése közben vagy nyilván bebizonyíthatólag annak következtében vesztette el, állandó ellátásra akkor is tarthatnak igényt, ha férjök öt évi szolgálattal nem bírt, az általánosan előírt törvényes feltételek azonban megvannak.

Ha a férj öt szolgálati év betöltése előtt hal meg, akkor az özvegy és árvák, ha egyébként az általános törvényes feltételek megvannak, egyszermindenkorra végkielégítést kapnak és pedig a férj legutóbbi beszámítható évi fizetésének egy negyedét.

Az állandó özvegyi ellátásra és nevelési járulékra való igény megszűnik:

a) Az özvegyi nyugdíjra nézve:

1. ha az özvegy ismét férjhez megy vagy meghal;

2. ha erkölcstelen életet folytat, vagy valamely büntetendő cselekményért hivatalvesztésre ítéltetik.

b) az árvákra nézve:

1. ha a szabályszerű kort eléri vagy meghalnak;

2. ha az árva oly állami, közhatósági vagy intézeti ingyenes ellátásban részesül, melynek értéke a nevelési járulékot meghaladja, vagy a leány gyermek férjhez megy; de ha az ingyenes ellátás a szabályszerű

kor elérte előtt megszűnik, akkor a nevelési járulékhoz való igény ismét újból feléled;

3. ha az árva valamely büntetendő cselekményért hivatalvesztésre ítéltetik, valamint elvonhajta azt a minister akkor is, ha az 6 hónapnál hosszabb ideig tartó szabadságvesztésre ítéltetik;

4. atyátlan árváknál azon nappal, midőn az anya elhal, férjhez megy, vagy bármely okból nyugdíja megszűnik s az árvák a szülőtlenekül tekintendő árvák magasabb nevelési járulékára nyernek igényt;

5. szülőtlenekül tekintendő árváknál, ha az anya nyugdíj igénye ismét feléledvén, az atyátlan árvák számára meghatározott nevelési járulék kezdődik.

Az özvegyi nyugdíj, minden további igényről való lemondás mellett, a minister engedélyével megváltható.

A megváltási összeg a megváltandó nyugdíj legfeljebb két évi összegében állapítható meg, de a közhatósági orvos által igazolandó, hogy az özvegy egészségi állapotához képest legalább még 2 évig élhet.

Gyermektelen özvegyek, ha várandóságban nincsenek, ellátási igényök megváltását szabadon kérhetik; ellenben oly özvegyek, kiknek elláttatlan gyermekek van, a gyámhatóság beleegyezését tartoznak ki mutatni.

Az egyszer megváltott nyugdíj többé a megváltási összeg visszatérítése mellett sem engedélyezhető.

A gyermekek nevelési járuléka megváltás tárgyát nem képezheti.

Az újra férjhez ment özvegynek ellátása megszüntetetik ugyan, de jogában áll ellátását vagy megváltani, vagy özvegysége esetére fenntartani.

A megváltás vagy fenntartás közötti választásra az özvegynek férjhez menetele napjától kezdve egy évi határidő engedtetik, melynek lefolyása után az ellátás többé meg nem váltható, hanem a netaláni második özvegysége esetére fenntartva marad.

Az özvegy az egyszer tett választástól vissza nem léphet.

Az özvegynek, valamint a szabályszerű kort még el nem ért árváknak temetési járuléokra is van igényök, mely a tényleges szolgálatban elhaltak után a legutóbb élvezett beszámítható javadalmozás alapján, nyugdíjban elhaltak után pedig a nyugdíj összege alapján állapíttatik meg, és pedig:

a) ezek 3 havi összegével, ha az alapul szolgáló javadalmozás vagy nyugdíj 1000 frtot meg nem halad;

b) két havi összegével, ha 1000 frtot meghalad, de 3000 frtnál nem nagyobb, és

c) egy havi összegével, ha 3000 frtot meghalad.

A temetkezési járulék szintén az özvegy járulékát képezi, oly esetekben azonban, midőn az özvegynek arra igénye nincsen, ha igény jogosult gyermekei vannak, ezeket illeti s a gyám vagy gondnok rendelkezésére bocsáttatik.

A temetkezési járulék sem birói, sem közigazgatási foglalat tárgyá nem lehet; csak az összeg $\frac{1}{3}$ -ának erejéig foglalható le az elhalt gyógykezelési, többi részében csak is temetési költségei fejében.

A nyugdíjazott vagy végkielégítésben részesített egyénnek szolgálatából eredő állami követelések a nyugdíjra vagy végkielégítésre is érvényesíthetők, s a mennyiben a nyugdíjazás vagy végkielégítés folyósításakor már közigazgatási vagy birói uton meg vannak állapítva, magánosok követeléseivel ellenében elsőbbséggel bírnak.

Ily állami követelések azonban az özvegyi nyugdíjra, az árvák nevelési járulékára, valamint a végkielégítésekre nem érvényesíthetők, kivéve, ha azokat az özvegy önként ajánlotta fel.

Azon kérdés eldöntésére, hogy van-e valakinek ellátási vagy részeltetési igénye s hogy ezen igény mennyiben és meddig bír érvénynyel — minden birósági vagy más közhatósági eljárás kizárásával — egyedül a nyugdíjazás elrendelésére és megállapítására hivatott adminisztratív hatóság illetékes.

A törvény hatályba léptekor már megállapított

nyugdíjak, ellátások és nevelési járulékokra, végkielégítésekre és egyéb járandóságokra, valamint a törvény hatályba lépte előtt elhaltak utáni temetkezési járulékokra nézve az előbbi szabályok ezentúl is érvényben maradtak, mindazonáltal oly módosítással, hogy az élvezet helyére, a nevelési járulékok meghosszabbítására, a járandóságok megváltására és megszűnésére nézve ezen törvény rendelkezései érvényesek.

E törvény kiterjed a m. kir. csendőrségre is, azon kiegészítéssel, hogy az 1881. évi LXXI. t. cz. a m. kir. csendőrség nyugdíj igényeiről továbbra is érvényben maradjon.

Táblázat

a m. kir. csendőr legénység részére a betöltött szolgálati idő után egyszer s mindenkorra szóló *végkielégítésről* (az összegek o. é. forintokban)

Betöltött szolgálati idő, év		Csendőr részére				Őrsvezető részére				Őrmester részére			
		ha szolgálati pótdíjat nem élvez	ha napi			ha szolg. pótdíjat nem élv.	ha napi			ha szolgálati pótdíjat nem élvez	ha napi		
			15	20	25		20	25	30		20	25	30
-tól	-ig	krnyi szolgálati pótdíjat élvez				krajczárnyi szolgálati pótdíjat élvez				krajczárnyi szolgálati pótdíjat élvez			
a 3 évi csendőrségi szolg. kötelezetts. lejártá előtt		83·70	—	—	—	108	—	—	—	132·30	—	—	—
3	5	—	339	—	—	—	438	—	—	—	537	—	—
5	10	—	679	825	861	—	876	1058	1095	—	1073	1256	1296

Táblázat

a m. kir. csendőr legénység részére a betöltött szolgálati idő után esedékes évenkénti nyugdíjról (összegek osztr. ért. forintokban)

Betöltött szol- gálati idő, év		Csendőr részére						Örsvezető részére						Örmester részére								
		ha napi						ha napi						ha napi								
		15	20	25	35	40	45	20	25	30	40	45	50	20	25	30	40	45	50			
-től	-ig	kronyi szolgálati pótdíjat élvez						kronyi szolgálati pótdíjat élvez						kronyi szolgálati pótdíjat élvez								
—	10	113	113	137	144	—	—	—	146	146	176	182	—	—	—	179	179	209	215	—	—	—
10	15	113	113	137	144	156	—	—	146	146	176	182	195	—	—	179	179	209	215	228	—	—
15	20	127	127	155	162	175	182	189	164	164	198	205	219	226	233	201	201	235	242	256	263	270
20	25	170	170	206	215	234	243	252	219	219	265	274	292	301	310	268	268	314	323	341	350	360
25	30	212	212	258	269	292	303	315	274	274	331	342	365	376	388	335	335	392	404	427	438	449
30	35	255	255	309	323	350	364	378	328	328	397	411	438	452	465	402	402	471	485	512	526	539
35	40	297	297	361	377	409	425	441	383	383	463	479	511	527	543	469	469	549	565	597	613	629
40	—	339	339	412	431	467	485	504	439	439	529	547	584	602	620	537	537	628	646	683	701	719

Kimutatása

az 1873. évi II. t. cz. alapján a kiszolgált altisztek számára kizárólag fentartott, illetve más pályázók felett elsőbbséggel biztosított tisztviselő s szolgai állásoknak.

A)

Cs. kir. főudvarmesteri hivatalnál.

Cs. kir. főudvarmesteri hivatal : 2 ajtónálló (à 700 frt fizetés, 200 frt lakbér), 3 hivatalszolga (à 500—600 frt fizetés, 200 frt lakbér).

Cs. kir. udvari pénztár : 2 pénztári szolga (à 600 frt fizetés, 200 frt lakbér.)

Cs. kir. udvari kápolna : 2 kápolnasegéd (à 500 frt fizetés, 200 frt lakbér).

Cs. kir. kamara- és teremszolgálat : 31 ajtónálló (à 900 frt fiz., 300 frt lb.), 5 kamarási kikiáltó (à 600 frt fiz., 200 frt lb.), 1 udvari számoló kikiáltó (500 frt fiz., 200 frt lb.).

Cs. kir. udvari zenekar : 1 hangszerszolga (500 frt fizetés, 200 frt lakbér).

Cs. kir. udvari gyógyszertár : 6 műsegéd (à 420 frt fizetés, 120 frt lakbér).

Cs. kir. udvari könyvtár : 4 szolga (à 420 frt fiz., 120 frt lb.)

Cs. kir. állattani gyűjtemény : 2 előkészítő (à 700 frt fiz., 200 frt lb.), 1 kapus (420 frt fiz., 120 frt lb.), 5 háziszolga (à 420 frt fiz., 120 frt lb.)

Cs. kir. ásványtani gyűjtemény : 1 háziszolga (420 frt fiz., 120 frt lb.)

Cs. kir. természettani és csillagászati gyűjtemény : 1 szolga (500 frt fiz., 120 frt lb.)

A cs. kir. udvari épületek gondnoksága : 3 számvivő Schönbrunnban (à 800 frt fiz., 300 frt lb.), 1 ellenőr Salzburgban (800 frt fiz., 300 frt lb.), 3 teremőr

(à 800 frt fiz., 300 frt lb.), 1 szönyograktári felvigyázó (700 frt fiz., 200 frt lb.), 1 bútorraktári felügyelő (700 frt fiz., 200 frt lb.), 2 kárpossegéd (à 600—700 frt fiz., 200 frt lb.), 3 műszaki irodatiszt Schönbrunnban és Laxenburgban (à 600 frt fiz., 300 frt lb.), 2 irodatiszt Prágában (à 600 frt fiz., 300 frt lb.), 1 építészeti felvigyázó (600 frt fiz., 200 frt lb.), 2 kútimester Budán és Gödöllőn (à 600 frt fiz., 200 frt lb.), 1 gépészsegéd (600 frt fiz., 140 frt lb.), 11 szobaőr (à 600 frt fiz., 140 frt lb.), 2 hivatalszolga (à 500 frt fiz., 200 frt lb.), 11 pallér Schönbrunnban, Laxenburgban, Prágában és Hellbrunnban (à 420—600 frt fiz., 120—200 frt lb.), 11 műszaki segéd Schönbrunnban, Laxenburgban, Prágában, Budán és Innsbruckban (à 600 frt fiz.), 1 műkútimester Hellbrunnban (500 frt fiz., 200 frt lb.), 1 vízvezetéki csömester Prágában (500 frt fiz., 200 frt lb.), 1 aknász Prágában (500 frt fiz., 200 frt lb.), 1 gátőr Laxenburgban (500 frt fiz., 120 frt lb.), 98 háziszolga (à 420 frt fiz., 120 frt lb.), 2 üveges, 1 mázoló, 1 ács, 1 házi kézműves (à 420 frt fiz., 120 frt lb.), 1 zsilipőr Laxenburgban, 1 sorompóőr Laxenburgban, 48 tűzoltó, 1 küldöncz, 6 udvari padlásőr, 8 kapus, 2 kocsis (à 420 frt fiz., 120 frt lb.), 2 vártoronyőr Prágában, 2 várromőr Laxenburgban, 2 várőr Innsbruckban (à 420 frt fiz. és természetbeni lakás).

A cs. kir. udvari kertek és a Prater felügyelősége : 1 műkertész a bécsi Praterben (700 frt fiz., 300 frt lakbér), 1 irodatiszt, 1 kertészsegéd Miramarében (à 600 frt fiz., 300 frt lb.), 1 kertőr (500 frt fiz., 200 frt lb.), 1 csónakőr, 1 kertgazda, 1 kocsis, 2 útmester (à 420 frt fiz., 120 frt lb.)

Az állatkert felügyelősége : 1 II. oszt. felügyelő (800 frt fiz., 300 frt lb.), 1 felvigyázó (500 frt fiz., 200 frt lb.)

Udvari háztartás : 4 számvivő, 4 pinczetiszt, 1 irodatiszt (à 800 frt fiz., 300 frt lb.), 3 éléstártiszt (à 600 frt fiz., 300 frt lb.), 2 hivatalszolga, 1 vilá-

gítási felügyelő (à 500 frt fz., 200 frt lb.), 4 csapos (à 500 frt fz., 120 frt lb.), 19 konyhaszolga, 6 ételhordó, 4 üsttisztító, 28 udvari fahordó, 2 lámpatisztító, 10 lámpagyújtogató (à 420 frt fz., 120 frt lb.), 1 kádár és pinczemeszter Tarczalon (420 frt fz., 120 frt lb.)

Fővadászmesteri hivatal: 3 irodatiszt (à 600 frt fz., 300 frt lb.), 1 irodaszolga (500 frt fz., 200 frt lb.)

Az állomások elnyerésére megkívántató ismeretek és egyéb feltételek.

Kifogástalan magaviselet, megbízhatóság; szakképzettség; német nyelv ismerete.

Cs. kir. főkamarási hivatal.

Főkamarási hivatal: 1 irodaszolga (600 frt fz., természetbeni lakás), 1 udvari háziszolga (420 frt fz., természetbeni lakás).

Kincstár: 1 kincstári szolga (600 frt fz., 200 frt lb.), 1 udvari háziszolga (420 frt fz., 120 frt lb.)

Ambrasi mütár: 1 mütári szolga (500 frt fz., term. lakás), 1 udvari háziszolga (420 frt fz., term. lakás).

Képtár: 5 udvari háziszolga (à 420 frt fz., term. lak.)

Udvari fegyvertár: 1 szolga (500 frt fz., term. lak.)

Pénz- és régiségtár: 1 udvari háziszolga (420 frt fz., 120 frt lb.)

Az állomások elnyerésére megkívántató ismeretek és egyéb feltételek.

Kifogástalan magaviselet, megbízhatóság, a német nyelven kívül még egy idegen nyelv ismerete. Az egyes gyűjtemények szolgaszemélyzetétől követeltetik, hogy műszaki képzettsége is legyen.

Cs. kir. főudvarnagyi hivatal.

Cs. kir. főudvarnagyi hivatal: 1 csatlós (700 frt fz., 200 frt lb.), 1 hivataliszolga (600 frt fz., 200 frt lb.)

Az állomások elnyerésére megkívántató ismeretek és egyéb feltételek.

A német nyelv tökéletes ismerete, jó fogalmazvány, írásbeli vizsga.

Cs. kir. főlovászmesteri hivatal.

Főlovászmesteri hivatal: 4 udvari istálló felügyelő (à 1000 frt fz., t. l.), 8 gyógykovács (à 720 frt fz., 160 frt lb.), 6 abrakmester, 1 kocsifelvigyázó, 1 raktári segéd (à 720 frt fz., t. l.), 4 iskolatisztító, 43 lovász, 93 udvari kocsis, 37 póstalegény, 8 hordszéklegény, 13 nyerges és szíjgyártó, 13 udvari vadász, 55 udvari belső szolga (à 600 frt fz., 140 frt lb.), 2 vadászinas, 4 hivataliszolga, 2 kapus (à 600 frt fz., t. l.), 11 szénacsomagoló (à 420 frt fz., 160 frt lb.), 3 csikós (à 300 frt fz., t. l.), 30 csikós bojtár (à 250 frt fz., t. l.), 15 lóápoló, 15 kocsitisztító, 4 lámpagyújtogató (napi 1 frt 20 krral).

Az állomások elnyerésére megkívántató ismeretek és egyéb feltételek.

Kifogástalan magaviselet, német nyelv tökéletes ismerete, jó lóismeret. A nagyobb javadalmozású állások előléptetés által töltetnek be.

A cs. kir. család jószágigazgatósága.

Cs. kir. családi jószágigazgatóság Bécsben: 1 hivataliszolga (600 frt fz., 200 frt lb.), 2 irodaszolga (500-450 frt fz., 200 frt lb.)

Cs. kir. ősi égi jószágondnokság Mannersdorfban: 1 irodaszolga (250 frt fz., t. l.)

Cs. kir. családi jószágondnokságok, és pedig:

Orthon (A.-Ausztria): 1 irodaszolga (300 frt fz., t. l.), 1 háziszolga (250 frt fz., t. l.)

Mattighofenben (F.-Ausztria): 1 irodaszolga (500 frt fz., t. l.)

Gödingben (Morvaország): 1 irodaszolga, 1 pénztári szolga (à 250 frt fz., t. l.)

Holicson: 1 irodaszolga, 1 pénztári szolga (à 250 frt fz., t. l.), 1 kapus (200 frt fz., t. l.)

Sasvártt: 1 irodaszolga (250 frt fz., t. l.)

Ráczevén: 1 irodaszolga, 2 hajdú (à 300 frt fz., t. l.)

Az állomások elnyerésére megkívántató ismeretek és egyéb feltételek.

A hivataloszolga részére a jószágigazgatóságnál: az irodai ügykezelés ismerete, különös megbízhatóság, ügyesség a pénz felváltásánál és szelvények beváltásánál, a német nyelv ismerete, példás hűség.

Az irodaszolgáknál: Megbízhatóság, a német és tót nyelv ismerete, némi erdészeti és mezőgazdasági szakismeret.

Cs. kir. magán s családi alap igazgatósága.

1 hivataloszolga (500 frt fz., 200 frt lb.), 2 irodaszolga (à 350—400 frt fz., 200 frt lb.)

Az állomások elnyerésére megkívántató ismeretek és egyéb feltételek.

Elemi iskola, német nyelv teljes ismerete és megbízhatóság.

Ö cs. és apost. kir. Felsőháznak kabinetirodájá.

Kabinetiroda: 4 küldöncz (à 800 frt fz., 250 frt lb.), 3 szolga (à 600 frt fz., 200 frt lb.)

Kabinet-leltár: 1 küldöncz (800 frt fz., 200 frt lb.), 1 szolga (600 frt fz., 150 frt lb.)

Az állomások elnyerésére megkívántató ismeretek és egyéb feltételek.

A német és a monarchiában divó egy vagy több nyelv ismerete, jó írás, különös megbízhatóság, kifogástalan magaviselet, ildomos magatartás és modor.

Cs. és kir. közös külügyministerium:

A központban: 4 ajtónálló (à 800 frt fz., 250 frt tettlegességi pótlék), 39 hivataloszolga (à 500, 600, 700 frt fz. és 150—200 frt t. p.), 6 kisegítő (1 frt 50 kr. napi díj), 1 kapus (500 frt fz., t. l.), 4 házi szolga (à 400—500 frt fz.), 1 kisegítő szolga (350 frt fz.), 1 fűtő (300 frt fz.).

Az osztr.-magy. Lloyd társulatnál:

a) *kereskedelmi igazgatóság*: 11 gyakornok (évi jutalomdíj 120 frtig), 33 árú-kezelési szolga (à 456, 480, 540 frt fz.), 4 hivataloszolga (à 480 frt fz.).

Ügynökségek: 4 gyakornok (l. fent.), 5 felvigyázó a kőszénraktárnál (à 360, 540, 800, 850, 864 frt fz.), 7 iroda szolga (à 360, 480, 550 frt fz.)

b) *műszaki igazgatóság*: 4 gyakornok (l. f.), 16 ör (à 420, 480, 540 frt fz.), 2 kocsivezető (à 432 frt fz.), 10 nappali és 10 éjjeli ör (napi 1 frt 20 kr.), 2 kapus (à 500 frt fz.), 10 írnök, 19 raktárszolga (à napi 1 frt 10 — 1 frt 30 krral), 7 irodaszolga (à 540 frt fz.), 25 hajóslegény (à 384, 456 frt fz.), 23 gépészsegéd (à 480 frt fz.)

c) *tengerészeti igazgatóság*: 1 főör (540 frt fz.) és 14 ör a mólókon (à 420, 480, 540 frt fz.), 4 mázsáló (à 480 frt fz.), 1 kőszénraktári felvigyázó, 1 hivataloszolga, 1 csónakvezető (504 frt fz.), 18 I. oszt. hajóslegény (à 468 frt fz.), 13 II. oszt. hajóslegény (à 312 frt fz.).

Az állomások elnyerésére megkívántató ismeretek és egyéb feltételek.

A külügyministeriumban: kifogástalan magaviselet, megbízhatóság, olvasás, írás, számolás, több nyelv ismerete.

A Lloyd társulatnál: az olasz nyelv ismerete, az ügynökségeknél az illyr, görög, török, arabs vagy oláh nyelv ismerete is, tengerészeti szakképzettség, erős kitartó testalkat.

Cs. és kir. közös pénzügyministerium :

A közös pénzügyministeriumban, a közös központi állampénztárnál és a számvivőségénél : 2 ajtónálló (à 880 frt fz., 250 frt lb.), 16 hivataloszolga (à 500, 600, 700 frt fz., 150—200 frt lb.), 1 kapus (500 frt fz., 150 frt tettlegességi pótlék és t. l.).

Feltételek :

Kifogástalan magaviselet, írás, olvasás, számolás.

Cs. és kir. közös hadügyministerium :

1. Hivatalnoki állomások :

A közös hadügyministeriumnál, a hadbiróságoknál és a hadtest parancsnokságoknál : 23 III. oszt. irodatiszt (à 720 frt fz.), 11 járulnok (à 600 frt).

A katonai pénztáraknál : 5 III. oszt. kat. pénztári tiszt (l. f.), 3 járulnok (l. f.).

Kat. műszaki igazgatóságok : 26 III. oszt. kat. építészeti számtiszt (l. f.), 15 járulnok (l. f.), 97 kat. építészeti mester (à 420, 504, 600 frt fz.).

A katonai földrajzi intézetnél : 20 műszaki segéd (à 600 frt), 3 I. oszt., 1 II. oszt. műszaki mester (à 504, 600 frt fz.), 24 I. oszt. műszaki gyakornok (à 360, 420 frt fz.).

Kat. gyógytáraknál : 1 műszaki mester (540 frt fz.), 12 I. oszt. és II. oszt. műszaki segéd (à 300, 360 frt fz.).

Megjegyzés : Lakbér valamennyinél a lakbér szabályzat szerint.

2. Szolgai állomások :

A közös hadügyministeriumban és segéd közegeinél, a hadtest parancsnokságoknál és hadbiztosságaiknál, a katonai fő- és letétpénztáraknál Bécsben, a katonai pénztáraknál Bécsben és Budapesten, a legfelsőbb katonai törvényszéknél és a kat. főtör-

vényszéknél Bécsben, a kat. földrajzi intézetnél Bécsben, a központi katonai gyógytár igazgatóságánál Bécsben, tüzérségi fegyvertárnál Bécsben, kat. orvostanfolyamnál Bécsben, katonai Akadémiánál Bécsújhelyen, műszaki Akadémiánál Bécsben, közp. lovagló iskolánál Bécsben, kat. állatgyógy-intézetnél Bécsben, tiszti leánynevelőintézetnél Hernalsban és Sopronban : összesen 3 ajtónálló (à 600 frt fz.), 303 hadseregszolga (Armeediener) (à 360, 420, 540 frt fz.), a közös hadügyministerium tengerészeti ügycsoportjánál, kikötő parancsnokságnál Pólában, tengerészeti kerületi parancsnokságnál Triesztben, tengerészeti Akadémiánál Fiumében, tengerészeti kórháznál Pólában 104 hivataloszolga (Marinediener) (à 360, 420 és 540 frt fz.).

Feltételek :

a) hivatalnokok részére : az irodatiszteknel 6 havi próba szolgálat. A katonai pénztáraknál : hosszabb sikeres szolgálat, mint számvivő őrmester, kezelő tiszti vizsga, nőtlen állapot, 600 frtnyi biztosíték. A műszaki igazgatóságoknál : főreáliskola, 3 havi próbaszolgálat és vizsga.

b) Szolgai állomásoknál : a német nyelven kívül még egy a monarchiában dívó nyelv teljes ismerete, különleges alkalmazásoknál azonkívül szakismeret.

Cs. és kir. közös legfőbb számvivőszék :

1 ajtónálló (800 frt. fz., 250 frt lb.), 6 hivataloszolga (à 500, 600 és 700 frt fz., 150—200 frt lb.).

Feltételek : kifogástalan magaviselet, írás, olvasás, számolás.

B)

M. kir. minister elnökség :

2 I. oszt. és 2 II. oszt. irodatiszt (à 800 és 900 frt fz., 150 frt lb.), I ajtónálló (400 frt fz., 60 frt lb., 80 frt ruha átalány), 1 kapus (400 frt fz., t. l.),

3 I. oszt. és 4 II. oszt. hivataloszolga (à 300, 350 frt fz., 60 frt lb., 40 frt r. á.).

Megkívántató ismeretek :

Az irodatiszteknel: a tökéletes jártasság a kezelő hivatali összes teendőkben, teljes megbízhatóság, szép, gyors és helyes írás magyarul és németül.

A szolgálknál: írás, olvasás, magyarul és németül, személy- és helyismeret.

O Felsőge személye körüli magyar királyi ministerium :

1 ajtónálló (570 frt fz., t. l. és 60 frt r. á.),
2 irodaszolga (à 480 frt fz., 76 frt lb. és egyenruha), 1 irodaszolga (480 frt fz., t. l. és egyrh.),
1 kapus (400 frt fz., t. l. és egyrh.), 1 futár (360 frt fz., 70 frt lb. és egyrh.).

Feltételek :

Feddhetetlen jellem, jó magaviselet, írás, olvasás. magyarul és németül.

M. kir. belügyministerium :

A belügyministeriumnál : 3 hivataltiszt (à 600 frt fz., 150 frt lb.), 37 hivataloszolga (à 300, 350, 450 frt fz., 60 lb.), 1 ajtónálló (420 frt fz., 60 frt lb.), 1 kapus (400 frt fz., 60 frt lb.), 2 könyvomó és 2 könyvomó segéd (à 420, 300 frt fz., 60 frt lb.).

Orsz. kórház Pozsonyban : 2 írnok (à 300, 400 frt fz.),
1 gépész (300 frt fz.), 1 kapus (250 frt fz.).

Lipótmezői országos tébolyda Budapesten : 2 írnok (à 600, 700 frt fz.), 1 gépész (720 frt fz.), 1 gépész segéd (500 frt fz.), 1 kertész (400 frt fz.), 1 raktárnok, 2 gépfűtő, 2 kapus, 1 hivataloszolga, 1 levélhordó, 1 kőműves (à 360 frt fz.), 1 szabó, 1 czipész, 1 asztalos, 1 könyvkötő (à 240 frt fz.), 2 éjjeli őr (à havi 16 frt fz.), 6 házi szolga (à 12 frt fz.),

Orsz. tébolyda Nagy-Szebenben : 1 kapus (300 frt fz.),
2 háziszolga (à havi 9 frt fz.), 1 hivataloszolga (à havi 13 frt fz.), 27 ápoló (havi 12 frt.).

Megjegyzés : Ezen 3 országos intézetnél az alkalmazottak természetbeni lakást, fűtést és világítást s többnyire teljes ellátást élveznek,

Megkívántató ismeretek :

Hivatalnokoknál : jártasság a kezelői hivatali teendőkben, szép írás.

A szolgálknál : írás, olvasás, ildomos modor. A különleges alkalmazásúaknál szakképzettség.

M. kir. pénzügyministerium :

Pénzügyministerium : 10 irodatiszt (à 600 frt fz., 150 frt lb.), 1 ajtónálló, 2 kapus (à 400 frt fz., t. l. és 50, illetve 113 frt r. á.), 43 hivataloszolga (à 300, 350 frt fz., 60 frt lb. és 50 frt r. á.). 15 segéd-szolga (napi à 80 bér.).

Pénzügyi igazgatóságok : 9 irodasegédtszt (à 480 frt fz., 60 pótlék, 150 frt lb.), 24 irodasegédtszt (à 480 frt fz., 100 frt lb.), 17 hivataloszolga (à 300 frt fz., 40, 60 frt lb., 30 frt r. á.), 18 segéd-szolga, 13 számvevőségi szolga (à 270 frt bér.).

Gazdászati hivatal, dohány- és bélyeg raktár Nagy-Szebenben : 1 hivataloszolga (à 300 frt fz., 40 lb., 30 frt r. á.).

Adóhivatalok : 222 hivataloszolga (à 250, 300 frt fz., 40, 60 frt lb., 30 frt r. á.).

Pénzügyi-, illetőleg vám és adóőrség : 1477 pénzügy-őri vigyázó, 91 vámőri vigyázó (napi à 80 kr. t. l. és 50 r. á.; 165-nek napi 10 krnyi pótléka van.)

Fogyasztási adóhivatalok : 1 hivataloszolga (300 frt fz., t. l. és 30 frt r. á.), 1 hivataloszolga (262¹/₂ frt fz., 30 frt r. á.).

Vámhivatalok : 16 hivataloszolga (à 250, 262¹/₂, 270, 300 frt. fz., t. l. vagy 40, 50 frt lb., 30 frt r. á.), 16 segéd-szolga (különböző bérrel).

Központi bélyegraktár és bélyegjelzési hivatal Budapestén: 2 bélyegző (à 600 frt fz., 100 frt lb.), 1 hivatalszolga (300 frt fizetés, 60 frt lb., 30 frt r. á.).

Közp. díj- és illeték kiszabási hivatal: 1 irodasegéd-tiszt (480 frt fz., 60 frt pótlék, 150 frt lb.), 6 hivatal-szolga (à 300 frt fz., 60 frt lb., 30 frt r. á.)

Illeték kiszabási hivatalok: 45 hivatalszolga (à 300 frt fz., 40, 60 frt lb., 30 frt r. á.)

Dohányáruda-raktárak: 7 szolga (250—300 frt fz., egy 40, kettő 60 frt lb., 30 frt r. á.), 8 szolgasegéd, (219—226 frt 80 kr. fiz., egy 60, egy 30 frt r. á.), 7 ör (192—256 frt fz.).

Sóhivatalok: 33 sóhordár (300—350 frt fz., 60 frt lb.).

Adófelügyelők: 65 hivatalszolga (250—300 frt fz., 40—60 frt lb., 30 frt r. á.).

Kincstári jogügyek igazgatósága: 6 irodatiszt (à 600 frt fz., 150 frt lb.), 2 hivatalszolga, 2 szolgasegéd (à 300—350 frt fz., 60 frt lb., 30 frt r. á.),

Királyi ügyészségek: 16 irnok (à 500, 525, 600 frt fz., 100, 120 frt lb.).

Háromszögméreti számító hivatal: 1 hivatalszolga (300 frt fz., 30 frt munka-átalány).

Bányászati és erdészeti akadémia Selmeczbányán: 1 irnok (420 frt fz., 42 frt lb.), 2 kémletörő (à 300 frt fz., 30 frt lb.), 1 hivatalszolga (264 frt fz., 26 frt lb.), valamennyinek 44 frt fajárandóság.

Fővámhivatal Budapestén: 1 kapus (400 frt fz., t. l. és 150 frt r. á.), 1 szolga (350 frt fz. t. l. 30 frt r. á.).

Dohánygyárak: 10 kapus (à 360 frt fz., t. l., 115 frt r. á.), 10 szolga (à 360 frt fz., 60 frt lb., 45 frt r. á.).

Lotto-igazgatóság: 3 segéd-tiszt (480 frt fz., 100 frt lb.), 3 hivatalszolga (300 frt fz., 60 frt lb., 30 frt r. á.), 1 segéd-szolga (250 frt fz., 60 frt lb. és 60 frt mellékilletmény).

Jószágigazgatóságok: 7 irodatiszt (à 600, 700 frt fz. t. l., illetve 120, 150 frt lb., 81—216 frt faillet-

mény), 8 irodaszolga (à 300 frt fz., egy 60 frt lb., hét t. l.), 6 segéd-szolga (à 250 frt fz.).

Állami jószágok: 1 hídfelügyelő (400 frt fz.) 46 altiszt és szolga (à 240—300 frt fz.).

Bánya-igazgatóságok, főbánya-hivatalok, bánya- és kohóművek, sószállító hivatalok: 9 almázsatiszt (à 500 frt fz.), 29 irodasegéd (à 360—432 frt fz.), 32 hivatalszolga (à 120—350 frt fz.), 24 hajdú (à 192—330 frt fz.) különféle élvezményekkel.

Központi vasmű-igazgatóság és állami vasgyárak: 1 irodatiszt (700 frt fz., 200 frt lb.), 1 szertári irnok (438 frt fz.), 1 szertári altiszt (408 frt fz., t. l.), 1 nyersvas-mérő, 1 szénmérő (à 312 frt fz., t. l., illetve 48 frt lb.), 2 szénmérő és helyi felvigyázó (336, 432 frt fz., t. l.), 3 irodasegéd (à 365, 432 frt fz., 36—43 frt lb.), 2 termester és felvigyázó (à 384 frt fz., t. l.), 1 nyersvas-szállító (288 frt fz., t. l.), 2 irodasegéd (365, 408 frt fz., t. l.), a legtöbb 20 kbm. tűzifát is kap. 13 hivatalszolga (à 400, 350, 328, 250, 209, 208 frt 56 kr. frt fz., 20, 80 frt lb., illetve t. l., egy 121 frt pótlék, három 60 frt uti átalány és egyenruha, három 20 kbm. tűzifa és 45 kgr. só), 1 istállózási felvigyázó (200 frt fz., t. l., 288 $\frac{m}{m}$ szén, 45 kgr. só), 5 pénztári ör (à 219, 255 $\frac{1}{2}$ frt fz.).

Államnyomda Budapestén: 2 irodatiszt (à 700 frt fz., 150 frt lb.), 1 kapus (400 frt fz., t. l., 181 frt r. á.), 2 hitelosztályi ör (à 400 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.), 1 hivatalszolga (350 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.).

Állami hidak felügyelősége: 2 tiszt (à 500 frt fz., 150 frt lb.), 1 hivatalszolga, 4 vámházi szolga (à 300, 250 frt fz., 60 frt lb., 30 frt r. á.), 14 vámoló (à 420 frt fz., 50 frt r. á.), 2 napszámos, 1 raktári munkás (à 360 frt fz.), 1 éjjeli ör (220 frt fz.).

Dohányigazgatóság: 2 irodatiszt (à 600 frt fz., 150 frt lb.), 2 szolga, 2 segéd-szolga (à 350, 300 frt fz., 60 frt lb., 30 frt r. á.).

Horvát-Szlavonországban :

Pénzügyi igazgatóság Zágrábban és Eszéken : 8 irodasegédtsízt (à 480 frt fz., 100 frt lb.), 7 hivatal-szolga (à 300 frt fz., 40 frt lb., 30 frt r. á.).

Kincstári jogügyek igazgatósága : 1 hivatal-szolga (300 frt fz., 40 frt lb., 30 frt r. á.).

Állami pénztár : 2 szolga (à 300, 350 frt fz., 40 frt lb., 30 frt r. á.), 1 segédszolga (263 frt fz.).

Adóhivatalok : 22 hivatal-szolga (à 250, 300 frt fz., 40 frt lb., 30 frt r. á.).

Pénzügyi, illetőleg vám- és adóörtség : 196 pénzügyi és 367 vámőri vigyázó (à napi 80 kr. zsold, t. l., 50 frt r. á.).

Vámhivatalok : 5 hivatal-szolga (à 262 1/2 frt fz., 40 frt lb., 30 frt r. á.), 5 segédszolga (à 246 frt fz., 6 frt r. á.).

Illetékkiszabási hivatalok : 2 szolga (300 frt fz., 40 frt lb., 30 frt r. á.).

Adófelügyelők : 4 hivatal-szolga (à 250, 300 frt fz., 40 frt lb., 30 frt r. á.).

Megkívántató ismeretek :

A hivatalnokoknál általában : a magyar nyelv tökéletes ismerete szóban és írásban ; jártasság a kezelői hivatali teendőkben ; különleges alkalmazásokban némi szakismeret.

A szolgálknál : írás, olvasás, számolás, megbízhatóság, józanság, a különleges alkalmazásoknál némi szakismeret.

Horvát-Szlavonországban a horvát nyelv ismerete.

M. kir. vallás- és közoktatási ministerium.

Vallás- és közoktatási ministerium : 2 ajtónálló (à 400 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.), 1 kapus (400 frt fz., t. l., 100 frt r. á.), 15 hivatal-szolga (à 300, 350 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.).

Budapesti egyetem : 2 kapus (à 400 frt fz., t. l.),

39 szolga (à 300, 350 frt fz., 84 frt lb., vagy t. l.), 4 szolga és 6 betegápoló (à 250 frt fz.).

Kolozsvári egyetem : 1 pedellus (500 frt fz., 100 frt lb., 100 frt r. á.), 20 szolga (à 250, 300 frt fz., 84 frt lb. vagy t. l.).

József műegyetem Budapesten : 6 szolga (à 350 frt fz., 84 frt lb., 50 frt r. á.), 3 házi szolga (à 250 frt fz., 35 frt r. á.).

Budapesti tanárképezde : 1 szolga (350 frt fz., 84 frt lb.).

Kolozsvári tanárképezde : 1 szolga (300 frt fz.).

Országos mintarajztanoda Budapesten : 4 szolga (à 360 frt fz., 60 frt lb. vagy t. l., 40 frt r. á.)

Iparművészeti szakiskola : 1 szolga (360 frt fz., 40 frt r. á.)

Jogakadémiák Nagy-Szebenben, Pozsonyban, Kassán, Nagy-Váradon, Győrött : 5 pedellus (à 500 frt fz., t. l.).

Gymnasiumok : Budapesten (II., V., VII. ker.), Nagy-Szebenben, Kaposvárt, Fiumében, Losoncson, Munkácson, Zomborban, Fehértemplomban, Pozsonyban, Lőcsén, Besztercebányán, Szatmáron, Nyitrán, Eperjesen, Trencsénben, Ungvárt, Ujvidéken, Selmezbányán, Rozsnyón, Szokolczán, Trsztenán, Sátor-Alja-Ujhelyen, Privigyén, Pozs. Szt-Györgyön, Mármaros-Szigeten, Miskolczon, Zsolnán : 36 iskolaszolga (à 105, 158, 150, 180, 200, 250, 300, 400 frt fz., t. l.), 2 gőzfűtő és 2 mindenes (à 400, 300 frt fz., t. l., Budapesten II., V. ker.)

Reáliskolák : Budapesten, Győrött, Kassán, Körmöczbányán, Lőcsén, N.-Váradon, Pancsován, Pécssett, Szegeden, Székelyudvarhelyt, Temesvárt, Sopronban, Déván, Kecskeméten, N.-Kállón, Aradon : 33 iskolaszolga (à 250, 300, 400 frt fz., t. l.).

Bábaképző intézetek Budapesten és Pozsonyban : 2 iskolaszolga (à 240 frt fz.).

Kassai gépészeti ipartanoda : 1 iskolaszolga (250 frt fz.).

Budapesti középipartanoda : 3 iskolaszolga (à 300 frt fizetés).

Fiumei állami kereskedelmi iskola : 1 iskolaszolga (400 frt fz., t. l.).

Ferfitanító-képezdek: Budán, Baján, Félegyházán, Csurgón, Déván, Iglón, Kolozsvárt, Léván, Losoncson, M.-Szigeten, Modoron, Sárospatakon, Székely-Keresztúron, Zilahon, Znióvárallyán, Aradon, Csáktornyan: 17 iskolaszolga (à 250, 300, 350 forint fz., t. l.).

Tanítónőképezdek: Budán, Kolozsvárt, Pozsonyban, Szabadkán, Pesten, Győrött: 3 házmester, 3 szolga (à 300, 250 frt fz., t. l.).

Budapesti felső leányiskola: 1 szolga, 1 háziszolga, 1 kapuőr (à 400, 360 frt fz., t. l.).

Vakok intézete Budapesten: 1 házmester, 1 házi szolga (à 250, 300 frt fz., t. l.).

Nemzeti muzeum: 18 szolga (à 300, 350, 400 frt fz., öt t. l., tizenhárom 60 frt lb.; 50 frt r. á.).

Országos képtár: 2 szolga (à 315 frt fz., 50 frt r. á.).

Közp. meteorologiai intézet: 1 szolga (350 frt fz.).

Orsz. zeneakadémia: 1 szolga (350 frt fz., 50 frt r. á.), 1 kisegítő szolga (300 frt fz.).

Iparmúzeum: 1 szolga (400 frt fz.).

Technologiai múzeum: 1 szolga (300 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.).

A műemlékek orsz. bizottságánál: 1 szolga (300 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.).

Vajda-Hunyad várában: 1 szolga (300 frt fz., t. l., 50 frt r. á.).

Egyetemi nyomda: 1 hivataloszolga (350 frt fz., 60 frt lb.), 1 házmester (365 frt fz., t. l., 40 frt éjjeli őrzési díj, 30 frt fa-átalány).

Siketnémák intézete Váczott: 1 fiúk felügyelője (150 frt fz.), 1 kapus, 1 kertész, 1 mindenes (à 96 frt fz.), (valamennyinél élelmezés).

Közalapítványi ker. főtisztségek:

Somlyó-Vásárhelyt: 1 főtiszti, 1 számtartói és 1 tisztartói hajdú (100—150 frt fz.), 14 erdőőr (à 150 frt fz.).

Vágsellyén: 1 főtiszti, 1 számtartói és 1 kasznári huszár (à 100—150 frt fz.), 1 halászsegéd (250 frt fz.), 19 erdőőr (à 250—300 frt fz.), 1 erdőőr (100 frt

fz., 100 frt terményváltság), 4 erdőlegény (à 180 frt fizetés).

Mislyén: 1 főtiszti, 1 számtartói és egy pénztári hajdú (à 100, 150 frt fz.), 12 erdőőr (à 50, 60, 80, 100 frt fz.).

Pécsvaradon: 1 főtiszti, 3 számtartói és 3 közönséges hajdú (à 100, 150 frt fz.), 1 gazdasági őr (150 frt fz.), 23 erdőőr (à 250, 300 frt fz.), 1 erdőőr (napi 1 frt bér), 5 erdőőr (napi 70 kr. bér).

Csikován: 1 parkfelügyelő, 2 kertészlegény (à 150 frt fz.), 1 főtiszti, 2 lovas hajdú (à 150 frt fz.), 1 hivataloszolga (100 frt fz.), 1 pénztári őr, 3 erdőőr (à 150 frt fz.), 30 erdőőr (à 100, 130 frt fz.).

Czepléden: 1 főtiszti, 2 számtartói hajdú (à 100, 150 frt fz.), 1 kertészbojtár (126 frt fz.), 1 gazdasági csösz (300 frt fz., 100 frt ló-átalány), 22 erdőőr (à 150, 200 frt fz.), 1 csatorna-őr (napi 70 kr. bér).

Megjegyzés: a fizetésen felül jár még megfelelő terményjárándóság vagy váltság, szabadlakás, tűzifa; a hajdúknál azonkívül 50 frt ruha-átalány).

Kir. alapítványi tisztség Bittaszéken: 5 gazdasági, 1 iroda hajdú, 1 raktári őr, 1 magtáros (à 150 frt fz.), 1 irodaszolga (105 frt fz.), 5 erdőőr (à 160, 250 frt fz.) Lásd a fennebbi megjegyzést.

Megkívántató ismeretek.

Általában a magyar nyelv, valamint az állomás helyén divó nyelv ismerete, szóban és írásban.

Erdőőröknél az előirt erdőőri szakvizsga letétele.

Magyar kir. közmunka és közlekedési ministerium.

Közmunka s közlekedési ministerium: 13 irodatiszt (à 700, 800, 900 frt fz., 150 lb.), 1 ajtónálló (400 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.), 1 kapus (400 frt fz., t. l., t. r.), 18 hivataloszolga (à 300, 350 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.), 1 házi szolga (300 frt fz., t. l.).

Államépítészeti hivatalok: 157 I. és II. osztályu út-

mester (à 315, 367¹/₂ frt fz., napi 3 frt 30 kr. uti átalány s külső foglalkozás esetén 84 kr. élelmezési díj).

Pest-Pilis-Solt-Kiskúnmegyei m. kir. államépítészeti hivatal: 1 hivatalszolga (300 frt fz., 50 frt lb., 40 frt r. á.).

Folyammérnöki hivatalok: pozsonyi, komáromi, budapesti, mohácsi, ujvidéki, pancsovai, krassó-szörény-megyei, aradi, vásáros-naményi, tokaji, szolnoki, szegedi, vukovári, eszéki, sziszeki, béga-csatornai: 55 folyamfelvigyázó (à 262¹/₂ frt fz., 33 frt 60 kr. lb., külső foglalkozás esetén napi 42 krnyi élelmezési díj).

Postaigazgatóságok: Budapesten, Pozsonyban, Sopronban, Kassán, Nagyváradon, Temesvárt, Nagy-Szebenben, Zágrábban: 32 postaszegédtsz (à 500—800 frt fz., 3 évről 3 évre 100 frt előléptetés, 100—200 frt lb.), 236 postaaltiszt (400—550 frt fz., 5 évről 5 évre 50 frt előléptetés, 60 frt lb., szolg. öltöny), 275 levélhordó (à 350—450 frt fz., 5 évről 5 évre 50 frt előléptetés, 60 frt lb., szolg. ö.), 659 hivatalszolga (à 300—400 frt fz.; 5 évről 5 évre 50 frt előléptetés, 60 frt lb., sz. ö.).

Megjegyzés: Ezen állomások évről-évre szaporodnak új postahivatalok felállítása által.

Távirda intézet: 193 távirdai vonalőr (à 300 frt fz., 60 frt lb., sz. ö.), 40 hivatalszolga (à 300 frt fz., 60 frt lb., sz. ö.).

Megjegyzés: Ezen állomások is folyton szaporodnak.

Vasuti főfelügyelőség: 1 irodatiszt (600 forint fz., 150 frt lb.), 2 irodaszolga (à 300 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.).

Államvasutak: 40 kapus (à 450—600 frt fz., t. l. vagy 150—180 frt lb.), 66 hivatalszolga (à 300—520 frt fz., t. l. vagy 120—180 lb.), 350 alagút-, hid-, vízvezetéki- és pálya-felvigyázó (à 420—800 frt fz., t. l. vagy 120—180 frt lb.); 770 fékező és vonatmálházó (à 270—360 frt fz., 60—120 frt lb. vagy t. l.), 200 állomási felvigyázó (à 420—700 frt

fz., 100—180 frt lb. vagy t. l.), 400 raktárnok és raktár-felvigyázó (à 360—700 frt fz., 80—150 frt lb. vagy t. l.), 60 lámpakezelő (à 420—520 frt fz., 100—180 frt lb. vagy t. l.), 10 szertár-gyakornok (à napi 1 frt 20 kr.—1 frt 50. kr. díj), 65 szertár-felvigyázó (à 360—700 frt fz., 80—180 lb. vagy t. l.), valamennyinél szolgálati öltöny természetben.

Megjegyzés: Ezen állomások is folyton szaporodnak.

Osztr.-magyar államvasut társaság: 80 díjnok (à napi 1—2 frt díj), 153 raktárnok és rakodó felvigyázó (à 350—800 frt fz., 80—280 frt lb. vagy t. l.), 150 állomási menesztő, áll. felvigyázó és kocsimester (400—800 frt fz., 80—280 frt lb. vagy t. l.), 300 váltóőr (à 270—350 frt fz., t. l., esetleg 60—140 frt lb.), 234 vezetnökök és vonatmálházók (à 300—600 frt fz., t. l. esetleg 40—120 frt lb.), 12 végleges anyagszertári felvigyázó (à 500—800 frt fz., 120—280 forint lb.), 11 ideigl. anyagszertári felvigyázó (à 1 trt 20 kr.—150 kr. napi díj), 82 végleges pályafelvigyázó (à 500 frt fz., 120 frt lb.), 15 ideigl. pályafelvigyázó (à 1 frt 50 kr. napi díj), 480 végleges pályaőr (à 240 frt fz., t. l.), 160 ideiglenes pályaőr (à 17 frt 50 kr. havibér, t. l.), 16 díjnok (à 1 frt 50 kr.—2 frt napi díj), 120 egyéb alkalmazott (à 270—600 frt fz., 60—240 frt lb. vagy t. l.). A díjnokokon kívül valamennyi szolgálati ruházatot is kap.

Déli vaspálya társaság: 65 hivatalnok (à 480 frt fz.), 43 gyakornok (à 1—2 forint napi díj); azonkívül 49 állomásfelvigyázó, 32 raktárfelügyelő, 14 kocsimester, 71 pályafelvigyázó, 30 főkalauz, 123 kalauz, 12 portás, 4 hirnök, 4 állomásőr, 198 váltóőr, 9 kapuőr, 282 pályaőr, 1 hivatalszolga, 55 vasuti munkás (à 216—720 frt fz.). A véglegesen alkalmazottak természetbeni lakást, esetleg az állomáshoz képest lakbért élveznek és szolgálati öltönyt is kapnak.

Mohács-pécsi és pécs-barcsi vasut: 4 iroda tiszt (à 600 frt fz., 180—240 frt lb.), 4 díjnok (à 1—

1 frt 50 kr. napi díj), 8 pályafelvigyázó (à 500 frt fz., 100 frt lakbér), 8 kalauz (à 400 frt fz., 100 frt lakbér), 18 fékező, 13 mozdonyfűtő, 37 váltóőr, 16 előmunkás, 60 pályáőr, 48 különböző szolgálai állomás (à 70, 82 kr., 1 frt, 1 frt 50 kr. napi díj és kilometerpénz).

Kassa-oderbergi vasut: 5 állomásfelvigyázó (à 500 frt fz., 96 frt lb.), 14 rakodási felvigyázó (à 500 frt fz., 96 lb.), 1 raktárnok (à 600 frt fz., 120 frt lb.), 1 főkalauz (500 forint fz., 96 forint lb.), 13 kalauz (à 350 forint fz., 72 forint lb.), 13 vonatmálházó, 27 váltóőr (à 300 frt fz., 72 frt lb.), 20 pályafelvigyázó (à 550 frt fz., 120 frt lb.), 150 pályáőr (à 250 frt fz., 72 frt lb.), azonkívül 218 ideiglenesen alkalmazott (à 75, 80, 85, 100, 120 kr. napidíjjal).

Nyugati vasut: 10 hivatalnok (à 540—700 frt fz.), 13 hivatalszolga (à 350 frt fz.), 3 portás (à 330 frt fz.), 4 rakodási felvigyázó (à 290 frt fz.). A lakbér 70, 100, 248 frt, a szolgák azonkívül szabályszerű öltönyt is kapnak.

Északkeleti vasut: 30 állomás felvigyázó (à 420—700 frt fz.), 29 hivatalszolga (à 300—400 frt fz.), 124 fékező (à 300 frt fz.), 96 váltóőr (à 240—360 forint fz.), 23 raktárfelügyelő (à 420—700 frt fz.), 353 pályáőr (à 210—270 frt fz.). Azonkívül szolgálai öltöny, lakbér vagy természetbeni lakás.

Első magyar gúcsországi vasut: 3 hivatalnok (à 500—600 frt fz.), 4 ideiglenes hivatalnok (à 40—50 frt hópénz), 2 gyakornok (à 1 frt 20 kr. napi díj), 1 díjnok (à 1 frt napi díj), 4 irodaszolga (à 270—400 frt fz.), 4 rakfelvigyázó (à 300—500 frt fz.), 1 portás (400—600 frt fz.), 21 váltóőr (à 240—400 forint fz.), 2 vonatmálházó (à 240—300 frt fz.), 66 pályáőr (à 210—300 frt fz.). Lakbér, esetleg természetbeni szállás; a szolgálai állomásokon szolgálai öltöny is jár.

Győr-sopron-ebenfurti vasut: 68 pályáőr (à 228 frt fz., t. l.), 9 pályafelvigyázó, 2 rakodási felvigyázó, 3 vizsgáló kalauz, 6 hivatalszolga (à 384 frt fz.,

108 frt lb.), 4 fékező (à 300 frt fz., 84 frt lb.), 3 főkalauz (à 528 frt fz., 120 frt lb.), 5 raktár- és 3 állomásfelvigyázó (à 456 frt fz., 108 frt lb.). Valamennyinél egyenruha.

Ferencz-csatorna részvénytársulat: 5 éjjeli őr (à 240 forint fz., t. l.), 8 hivatalszolga (à 300 frt fz., t. l.).

Megkivántató ismeretek.

Általában a magyar nyelv tökéletes ismerete; a vidéken alkalmazottaknál az ott divó nyelv is. A posta- és távirdáknál alkalmazottak biztosítékot kötelesek letéteményezni. A vasutaknál rendszerint 6 havi próbaszolgálat, esetleg vizsga követeltetik.

Megjegyzés: a vasut-társulatok az előzőleg teljesített szolgálai időt a nyugdíjazásnál nem számítják be.

M. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium.

Földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium: 6 irodatiszt (à 600—900 frt fz., 150 frt lb.), 1 ajtónálló, 1 portás (à 400 frt fz., 60 frt lb., illetve t. l., 100 frt r. á.), 11 hivatalszolga (à 300, 350 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.).

Statistikai hivatal: 1 hivatalszolga, 1 segédszolga (à 350, illetve 300 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.).

Országos statistikai tanács; 2 hivatalszolga, (à 300, 350 frt fz.)

Debreczeni gazdasági tanintézet: 1 házfelügyelő (300 frt fz., t. l.), 2 szolga (à 240, 300 frt fz.).

Keszthelyi gazdasági tanintézet: 1 házfelügyelő 300 frt fz., t. l.), 1 gazda (350 frt fz., t. l.), 1 segédszolga (20 frt havi bér, t. l.).

Magyar-óvári gazd. akadémia: 1 szolga (400 frt fz., t. l., fűtés).

Kolosmonostori gazd. tanintézet: 2 szolga (à 300 frt fz., t. l.).

Bánya-kapitányság Budapesten és Szepes-Iglón: 2

irodatiszt (à 480, 540 forint fz., 100, 150 frt lb.),
2 szolga (à 250, 315 frt fz., t. l. 40 frt r. á.).

Bánya-kapitányság Nagybányán, Oraviczán, Beszterczebányán, Zágrábban és Zalathnán: 6 hivatal-szolga (à 262¹/₂ frt fz., t. l., 40 frt r. á.).

Bánya-biztosság Gölniczbányán és Rozsnyón: 2 irodatiszt (à 480 forint fz., 100 lb.), 2 szolga (à 250, 262¹/₂ frt fz., 60 frt lb.).

Budapesti kir. zálogház: 5 gyakornok (à 1 frt napi dij), 11 szolga (à 280, 300 frt fz., t. l. vagy 60 frt lb., fa és r. á.), 4 kisegítő szolga (à 80 kr. napi dij).

Állatorvosi tanintézet: 4 loápoló, 4 iskolaszolga, 1 házmester, 1 kutyaápoló (à 300 frt fz.).

Beszterczebányai erdőigazgatóság: 4 I. oszt. fő erdőőr (à 480 frt fz.), 6 II. oszt. fő erdőőr (à 420 frt fz.), 8 III. oszt. fő erdőőr (à 360 frt fz.), 10 I. oszt. erdőőr (à 350 frt fz.), 15 II. oszt. erdőőr (à 300 frt fz.), 15 III. oszt. erdőőr (à 250 frt fz.), 20 IV. oszt. erdőőr (à 200 frt fz.), 1 I. oszt. faraktárőr (350 frt fz.), 2 II. oszt. faraktárőr (à 300 frt fz.), 3 III. oszt. faraktárőr (à 250 forint fz.), 1 I. oszt. famester (480 forint fz.), 1 II. oszt. famester (420 frt fz.), 4 I. oszt. erdőlegény (à 200 frt fz.), 5 II. oszt. erdőlegény (à 180 frt fz.), 5 III. oszt. erdőlegény (à 150 frt fz.), 2 I. oszt. erdőszolga (à 200 frt fz.), 3 II. oszt. erdőszolga (à 150 frt fz.), 1 III. oszt. erdőszolga (120 frt fz.).

Megjegyzés: Ezen állomásokkal szabad lakás vagy annak hiányában az évi bér (10 %) jár. Főerdőőrök és famesterek 4 k. hold földilletmény, 36 köbméter fajárandóság, 2 frt irodaátalány élvezetében állanak; erdőőrök és faraktárőrök: 3 k. hold földilletményt, 24 köbméter fajárandóságot és 2 frt irodaátalányt; az erdőlegények 12 köbméter fajárandóságot élveznek.

Zsarnóczai erdőhivatal: 3 I-ső, 4 II-od, 4 III-ad oszt. főerdőőr; 4 I-ső, 8 II-od, 10 III-ad, 15 IV-ed oszt. erdőőr; 1 I-ső, 1 II-od, 1 III-ad oszt. fa-

raktárőr; 1 I-ső, 1 II-od famester; 4 I-ső, 2 II-od, 1 III-ad oszt. erdőlegény; 2 I-ső, 1 II-od oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Liptó-ujvári főerdőhivatal: 3 I-ső, 4 II-od, 4 III-ad oszt. főerdőőr; 10 I-ső, 14 II-od, 16 III-ad, 2 IV-ed oszt. erdőőr; 2 I-ső, 2 II-od, 1 III-ad oszt. faraktárőr; 1 I-ső oszt. famester; 3 I-ső, 3 II-od, 2 III-ad oszt. erdőlegény; 4 I-ső, 3 II-od, 2 III-ad oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Soóvári erdőhivatal: 3 I-ső, 4 II-od, 5 III-ad oszt. főerdőőr; 6 I-ső, 10 II-od, 15 III-ad, 20 IV-ed oszt. erdőőr; 1 I-ső, 1 II-od oszt. famester; 1 I-ső, 1 II-od oszt. faraktárőr; 3 I-ső, 3 II-od, 4 III-ad oszt. erdőlegény; 3 I-ső, 3 II-od, 4 III-ad oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Kolozsvári erdőigazgatóság: 6 I-ső, 7 II-od, 8 III-ad oszt. főerdőőr; 12 I-ső, 14 II-od, 15 III-ad, 20 IV-ed oszt. erdőőr; 2 I-ső, 2 II-od, 2 III-ad, 2 IV-ed oszt. faraktárőr; 1 I-ső, 2 II-od, 2 III-ad oszt. famester; 4 I-ső, 5 II-od, 5 III-ad oszt. erdőlegény; 7 I-ső, 7 II-od, 8 III-ad oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Szűsz-sebesi erdőhivatal: 3 I-ső, 5 II-od, 6 III-ad oszt. főerdőőr; 6 I-ső, 9 II-od, 10 III-ad, 15 IV-ed oszt. erdőőr; 1 I-ső, 1 II-od, 1 III-ad, 1 IV-ed oszt. faraktárőr; 1 I-ső, 1 II-od oszt. famester; 2 I-ső, 2 II-od, 3 III-ad oszt. erdőlegény; 2 I-ső, 3 II-od, 5 III-ad oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Mármaros-szigeti erdőigazgatóság: 5 I-ső, 6 II-od, 7 III-ad oszt. főerdőőr; 10 I-ső, 12 II-od, 15 III-ad, 18 IV-ed oszt. erdőőr; 2 I-ső, 4 II-od, 7 III-ad, 4 IV-ed oszt. faraktárőr; 1 I-ső, 1 II-od, 2 III-ad oszt. famester; 3 I-ső, 4 II-od, 6 III-ad oszt. erdőlegény; 1 I-ső, 1 II-od, 1 III-ad oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Bustyaházi erdőhivatal: 3 I-ső, 4 II-od, 4 III-ad oszt. főerdőőr; 6 I-ső, 8 II-od, 12 III-ad, 16 IV-ed oszt. erdőőr; 1 I-ső, 2 II-od, 2 III-ad oszt. fa-

raktárőr; 2 III-ad oszt. famester; 2 I-ső, 2 II-od, 3 III-ad erdőlegény; 1 I-ső, 1 II-od oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Lugosi erdőigazgatóság: 3 I-ső, 5 II-od, 7 III-ad oszt. főerdőr; 7 I-ső, 8 II-od, 12 III-ad, 53 IV-ed oszt. erdőőr; 4—4 I-ső és II-od oszt., 5 III-ad oszt. erdőlegény; 1 I. oszt. erdőszolga.

Orsovai erdőhivatal: 3 I-ső, 4 II-od, 6 III-ad oszt. főerdőr; 7 I-ső, 10 II-od, 11 III-ad, 15 IV-ed oszt. erdőőr; 2 I-ső, 3 II-od, 3 III-ad oszt. erdőlegény; 2 I-ső, 3 II-od, 3 III-ad oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Lippai főerdőhivatal: 2 I-ső, 3 II-od, 6 III-ad oszt. főerdőr; 10 I-ső, 14 II-od, 19 III-ad, 28 IV-ed oszt. erdőőr; 2 I-ső, 3 II-od, 4 III-ad, 5 IV-ed oszt. faraktárőr; 1 I-ső oszt. famester; 4 I-ső, 4 II-od, 3 III-ad oszt. erdőlegény; 5 I-ső, 5 II-od, 5 III-ad erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Apatini erdőhivatal: 2 I-ső, 2 II-od, 3 III-ad oszt. főerdőr; 4 I-ső, 10 II-od, 12 III-ad, 16 IV-ed oszt. erdőőr; 1—1 II-od, III-ad, IV-ed oszt. faraktárőr; 1 I-ső, 2 II-od, 2 III-ad oszt. erdőlegény. (Az illetményeket lásd fent).

Gödöllői erdőhivatal: 2 I-ső, 3 II-od, 3 III-ad oszt. főerdőr; 4 I-ső, 6 II-od, 8 III-ad, 8 IV-ed oszt. erdőőr; 2 I-ső, 3 II-od, 3 III-ad oszt. erdőlegény; 9 I-ső oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Ungvári főerdőhivatal: 1 I-ső, 1 II-od, 2 III-ad oszt. főerdőr; 5 I-ső, 6 II-od, 7 III-ad, 9 IV-ed oszt. erdőőr; 1—1 I, II, III-ad, 2 IV-ed oszt. faraktárőr; 1 I-ső oszt. famester; 2—2 I, II, III-ad oszt. erdőlegény; 2 I-ső, 2 II-od, 8 III-ad oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Nagybányai főerdőhivatal: 2 I-ső, 2 II-od, 3 III-ad oszt. főerdőr; 3 I-ső, 7 II-od, 12 III-ad, 18 IV-ed oszt. erdőőr; 1 I-ső oszt. faraktárőr; 1 I-ső oszt. famester; 2 I-ső, 2 II-od, 1 III-ad oszt. erdőlegény; 3 I-ső, 3 II-od, 7 III-ad oszt. erdőszolga. (Az illetményeket lásd fent).

Megkívántató ismeretek.

Általában a magyar nyelv tökéletes ismerete; a vidéken alkalmazottaknál az ott dívó nyelv is.

Főerdőrök, erdőőrök és faraktárőröknél: az erdő-
őri szakvizsga; famestereknél: a vízi-, út- és polg.
építkezésekre vonatkozó gyakorlati ismeretek; erdő-
legényeknél: az erdő-
őri szakvizsga letehetésére meg-
kívántató előképzettség.

M. kir. igazságügyi ministerium.

Igazságügyi ministerium: 8 irnok (à 600—700 frt fizetés), 1 kapus (à 400 frt fizetés, t. l.), 1 ajtónálló (400 frt fiz.), 14 hivataloszolga (à 300, 350, 400 frt fiz.), 1 háziszolga (250 frt fiz.)

Kir. Curia: 1 kapus (400 frt fiz.), 2 ajtónálló (à 500 frt fiz.), 12 hivataloszolga (à 400 frt fiz.), 2 háziszolga (à 300 frt fiz.)

Budapesti kir. tábla: 24 irnok (à 600, 700, 800 frt fiz.), 10 járulnok (à 500 frt fiz. és 40 frt helyi pótlék), 2 ajtónálló (à 400 frt fiz.), 20 hivataloszolga (à 300, 350 frt fiz.), 1 kapus (400 frt fiz.), 3 háziszolga (à 300 frt fiz.)

Marosvásárhelyi kir. tábla: 7 irnok (à 480, 500, 600 frt fiz.), 1 kapus (400 frt fiz.), 1 ajtónálló (400 frt fiz.), 5 hivataloszolga (à 300, 350 frt fiz.), 2 háziszolga (à 250 frt fiz.)

Főügyészség Budapesten: 3 irnok (à 600 frt fiz.), 1 hivataloszolga (350 frt fiz.), 1 háziszolga (300 frt fiz.)

Főügyészség Marosvásárhelyen: 2 irnok (à 600 frt fiz.), 1 hivataloszolga (350 frt fiz.), 1 háziszolga (250 frt fiz.)

Kir. törvényszékek és járásbíróóságok:

a) *Budapesten*: 113 irnok (à 600 frt fiz.), 75 hivataloszolga (à 300, 350 frt fiz.), 13 segédzolga (à 240 frt fiz.);

b) *a vidéken*: 1444 irnok (à 500 frt fiz.), 999 segédzolga (à 240, 300, 350 frt fiz.)

Kir. ügyészségek :

a) **Budapesten** : 8 irtok (à 600 frt fz.), 4 fogház-felügyelő (à 800 frt fz., t. l.), 4 fogházi őrmester (à 350 frt fz.), 52 fogházi ör (à 240 frt fz.), 5 hivatal-szolga (à 350 frt fz.):

b) *a vidéken* : 106 irtok (à 500 frt fz.), 103 fogház-felügyelő (à 500 frt fz.), 124 fogházi őrmester (à 300 frt fz.), 1368 fogházi ör (à 240 frt fz.), 102 hivatal-szolga (à 300 frt fz.), 1 segédszolga (250 frt fz.)

Országos fegyintézetek és börtönök : 15 irtok (à 500, 600 frt fz.), 5 fogházi örparancsnok (à 500 frt fz., t. l.), 40 főör (à 350 frt fz.), 363 fegyör és börtön-ör (à 250, 300 frt fz.)

Váczi államfogház : 2 felvigyázó (à 250 frt fz.)

Megjegyzés : A hivatalnokok az állomáshoz képest 100, 120, 150—200 frtnyi, a szolgák és örök 40, 50, 60 frtnyi lakbért élveznek; a szolgál-személyzet 50 frtnyi ruhaátalányt, esetleg egyenruhát is kap.

Megkívántató ismeretek.

A magyar nyelv tökéletes ismerete; a vidéken alkalmazottaknál az ott dívó nyelv ismerete; az örök-nél ép, erős testalkat.

M. kir. honvédelmi ministerium.

Honvédelmi ministerium : 5 IV-ed oszt. irodatiszt (à 600 frt fz.), 1 ajtónálló (400 frt fz.), 15 hivatal-szolga (à 300, 350 frt fz.), 1 könyomdász (500 frt fz.), 4 könyomdász-segéd (à 400 frt fz.)

Honvéd-főparancsnokság : 1 hivatal-szolga (350 frt fz.)

Főruharaktár : 1 raktárnok (600 frt fz., t. l.), 2 segéd (à 350 frt fz.)

Ludovika Akademia : 1 irtok (500 frt fz.), 1 ház-felügyelő (600 frt fz.), 1 könyomdász (500 frt fz.), 1 kertész, 1 kapus (à 400 frt fz.), 3 hivatal-szolga és 10 terem-szolga (à 350 frt fz.), 5 háziszolga (à 300 frt fz.)

Megjegyzés : Az irodatisztek lakbére 150 frt, a kö-

nyomdászé 100 frt, a szolgáké a ministeriumban és a honvéd-főparancsnokságnál 60 frt; a többieknek természetbeni lakásuk van.

Föltételek.

A magyar nyelv tökéletes ismerete, példás magaviselet.

Kir. horvát-szlavon dalmát ministerium.

4 irodatiszt (à 600, 700, 800 frt fz., 150 frt lb.), 1 ajtónálló, 1 kapus (à 400 frt fz.), 3 hivatal-szolga (à 300, 350 frt fz.)

Megjegyzés : A szolgák lakbére 60 frt; 50—100 frt ruhaátalányt élveznek.

Megkívántató ismeretek.

A magyar és horvát nyelv ismerete.

M. kir. állami számszék.

1 kapus, 1 ajtónálló (à 400 frt fz., 100 frt r. á., 60 frt lb., esetleg t. l.), 10 hivatal-szolga (à 300, 350 frt fz., 60 frt lb., 50 frt r. á.)

Föltétel.

A magyar nyelv tökéletes ismerete.

A megyék- és városoknál :

Több százra menő huszár, hajdú, rendőr, hivatal-szolgái, útibiztosi állomás (110—300 frt fizetés); díjnoki, irtok, irodatiszti hely (400—700 frt fizetés).